

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut politologických studií

Bakalářská práce

2024

Petr Hrubý

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut politologických studií

Petr Hrubý

**Turecká expanzivní politika ve
Středoziemním moři. Těžba surovin
v EEZ Kypru.**

Bakalářská práce

Praha 2024

Autor práce: **Petr Hrubý**

Vedoucí práce: **PhDr. Michael Romancov, Ph.D.**

Rok obhajoby: **2024**

Bibliografický záznam

HRUBÝ, Petr. Turecká expanzivní politika ve Středozezemním moři. Těžba surovin v EEZ Kypru. Praha, 2024. Bakalářská práce diplomová práce (Bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut politologických studií. Vedoucí diplomové práce PhDr. Michael Romancov, Ph.D.

Abstrakt

Práce se zabývá vlivem surovin na chování státu s konkrétním zaměřením na propojení turecké expanzivní politiky ve Středozemním moři v oblasti exkluzivní ekonomické zóny Kypru a existencí zemního plynu. V obsahu této práce se deskriptivně popisují případy, kdy Turecko narušovalo suverenitu Kypru a porušovalo Úmluvu o mořském právu, hlavním aspektem této práce je zjistit pomocí kvalitativního způsobu zkoumání jakou roli v tomto chování hraje zemní plyn a zdali můžeme potvrdit či vyvrátit kauzální vztah mezi těmito proměnnými. Dalším aspektem této práce je přinést deskriptivní popis historického kontextu na Kypru. Dále přinést čtenáři seznámení s Úmluvou o mořském právu a jaký význam má tato kodifikovaná mezinárodní dohoda v kontextu Turecka. V poslední řadě deskriptivně popsat vývoj hledání zemního plynu ve Středozemním moři.

Abstract

This thesis is focused on description of a link between behaviour of a country and natural resources, with main focus on Turkish expansionist policy in the Mediterranean Sea and the existence of natural gas in the region of exclusive economic zone of Cyprus. Content of this work consist of evaluations of instances when Turkey affected the sovereignty of Cyprus and violated the United Nations Convention on the Law of the Sea. Main focus of this thesis is to find out if this Turkish behaviour can be linked to the existence of natural gas in the area and if we can approve or disprove this link between these variables. Furthermore, thesis gives information to the reader about historical context of Cyprus, functionality of United Nations Convention on the Law of the Sea and its relationship with the foreign policy of Turkey and lastly, to give information about the evolution of search for natural gas in the Mediterranean Sea. This all combined to give comprehensive information about link between behaviour of state and natural resources with focus on this particular case, in order to add new knowledge and “case study” to the international relations and geopolitics.

Klíčová slova

Turecko, zemní plyn, Kypr, Úmluva o mořském právu (UNCLOS), suverenita, expanzivní politika, Organizace spojených národů OSN, Severokyperská turecká republika (SKTR), nerostné suroviny

Keywords

Turkey, natural gas, Cyprus, United Nations Convention on the Law of the Sea (UNCLOS), sovereignty, expansionist policy, United Nations (UN), Turkish Republic of Northern Cyprus (TRNC), mineral resources

Rozsah práce 72 512, tj. 40 normostran

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval/a samostatně a použil/a jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne ...

Petr Hrubý

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval panu PhDr. Michaelu Romancovi, Ph.D. za jeho spolupráci, rady, trpělivost a cennou konstruktivní kritiku. Dále bych chtěl poděkovat přátelům a rodině za podporu při tvorbě této práce.

Obsah

Obsah.....	1
ÚVOD	2
1. Úmluva OSN o mořském právu	4
1.1. Exkluzivní ekonomická zóna	4
1.2. UNCLOS jako nástroj pro suverenitu státu.....	5
1.3. Úmluva o mořském právu a Turecko.....	5
2. Zemní plyn ve Středozemním moři.....	8
2.1. EastMed Pipeline	10
2.1. Turecko a zemní plyn.....	11
3. Turecko a Kypr – historický kontext.....	13
4. METODOLOGICKÁ ČÁST.....	15
4.1. Výzkumná otázka.....	15
4.2. Metodologie	15
4.3. Výběr metody řešení	15
4.4. Způsob výběru dat.....	16
4.5. Hypotézy	17
4.6. Operacionalizace proměnných	18
4.7. Čas a prostor.....	19
4.8. Analýza	20
5. Praktická část	22
5.1. Zkoumaný případ č. 1	22
5.2. Zkoumaný případ č. 2	24
5.3. Zkoumaný případ č. 3	27
5.4. Zkoumaný případ č. 4	30
5.5. Zkoumaný případ č. 5	33
5.6. Zkoumaný případ č. 6	37
5.7. Zkoumaný případ č. 7	40
5.8. Zkoumaný případ č. 8	43
5.9. Zkoumaný případ č. 9	46
5.10. Zkoumaný případ č. 10	49
5.11. Výsledek zkoumání daných případů	51
6. Závěr	52
7. ZDROJE:.....	55

ÚVOD

Tato práce se zabývá kauzálním vztahem mezi expanzivním chováním státu a snahou o zisk nerostného bohatství. Konkrétní výšeč zkoumání je kvalitativní analýza turecké expanzivní politiky ve Středozemním moři s vymezením na exkluzivní ekonomickou zónu Kypru a nerostným bohatstvím pro určení kauzality je v kontextu této práce zemní plyn. Výzkumná otázka této práce je určena následovně: Ovlivňuje přítomnost zemního plynu Tureckou expanzivní politiku ve Středozemním moři se zaměřením na exkluzivní ekonomickou zónu Kypru?

Pro odpověď na výzkumnou otázku se v metodologické části této práce deskriptivně popisuje deset případů, kdy se Turecko, dle operacionalizované definice, chovalo expanzivně v exkluzivní ekonomické zóně Kypru. Uvedené případy jsou vybrány z databáze OSN. Případy jsou vybrány na základě relevance pro určenou výšeč zkoumání, tedy případy, které se týkají jen Kypru a Turecka, kdy zároveň se odehrávají uvnitř EEZ Kypru. Úkolem je pomocí kvalitativního způsobu zkoumání určit, zdali zemní plyn hraje roli v chování Turecka.

Bakalářská práce s tímto zaměřením má hodnotu pro obor politologie a mezinárodních vztahů ze následujících důvodů. První důvod je z hlediska vytvoření práce, která se zabývá vztahem mezi surovinami a chování států. I přestože tato práce nemá za úkol zobecňovat výsledek zkoumání, stále přispívá k vědění z pohledu vytvoření „case study“ o tomto fenoménu chování států. Další důvod relevance pro obor politologie a mezinárodních vztahů je uvedení nové dimenze do turecko-kyperských vztahů. Z hlediska politického uspořádání je situace na Kypru komplexní. Na ostrově jsou dva státní celky. Kyperská republika je mezinárodně uznaný legitimní státní celek. Na druhou stranu druhý celek Severokyperská turecká republika je mezinárodně uznaný jen Tureckem a jedná se de facto o turecký loutkový stát. Přidaná dimenze této práce spočívá v deskriptivním popisu toho, jak se Turecko v EEZ chová kvůli zemnímu plynu. Jeden z hlavních způsobů vysvětlení negativních vztahů mezi Kyprem a Tureckem je národnostní nepřátelství, tato práce přináší i další potenciální proměnnou pro vysvětlení vývoje těchto mezinárodních vztahů.

Hlavní úkol této práce je jasně definovaný. Zároveň tato práce přináší i jiné užitečné aspekty relevantní pro obor politologie a mezinárodních vztahů. V obsahu této práce jsou deskriptivně popsány kapitoly o počátku zemního plynu ve Středozemním moři. Tato kapitola slouží čtenáři

k získání uceleného informačního pozadí a zasazení do kontextu Turecka a jeho snahu o zisk tohoto nerostného bohatství.

Další důležitým aspektem této práce je deskriptivní popis Úmluvy o mořském právu (UNCLOS) a aplikací tohoto kodifikovaného právního rámce v metodologické části ve formě jedné z hodnotících kategorií kauzálního vztahu. Úmluva o mořském právu hraje v kontextu této práce klíčovou roli, protože určuje pravidla chování a využívání mořské plochy, vyznačuje hranice, které státy mají pod svojí jurisdikcí, a to je velmi důležité. Turecko se dopouští značného narušování suverenity Kypru a UNCLOS figuruje v této práci jako právní indikátor takového přestupku, díky tomu v metodologické části této práce je možné exaktně označit turecké chování za nelegitimní.

Tato práce vychází teoreticky z knihy Filipa Le Billona *Wars of Plunder: Conflicts, Profits and the Politics of Resources*. Tato kniha se zabývá popisem vztahu, jak suroviny ovlivňují konflikty na Zemi. I přestože v obsahu této knihy není zaměření na zemní plyn, je to teoretická podobnost a kvalita zpracování, která z této knihy dělá hlavní příklad, kam tato bakalářská práce má směřovat. Jinými slovy bakalářská práce tohoto tématu aspiruje na kvalitu a komplexitu uvedeného díla. Obsah této knihy zpracovává konkrétní případy se zaměřením na suroviny jako jsou: diamanty, ropa nebo dřevo. Kniha teoreticky popisuje tři hlavní směry, kterými suroviny ovlivňují konflikty nebo fungování státu. První způsob ovlivnění spočívá v tom, že suroviny jako diamanty nebo ropa slouží díky své hodnotě jako komodita, která financuje ozbrojené konflikty, konkrétní příklad můžeme nalézt v Sierra Leone, kde prodej diamantů financuje povstalecké skupiny. Druhý typ ovlivnění, který se dá aplikovat i na případ této práce Turecka a Kypru, je založen na teorii, že samotná snaha o zisk surovin vytváří tenzi mezi státy z důvodu povahy globálního trhu a zvyšující se náročnosti zisku a důležitosti vlastnictví surovinových zdrojů pro udržení ekonomické konkurenceschopnosti. Třetí a poslední směr popisuje, že surovinové bohatství vytváří tlak na vládu státu a prohlubuje možnost korupce a zkorumpovanosti systému, v této knize se tomuto fenoménu říká „prokletí přírodních zdrojů“ (Le Billon, 2014).

1. Úmluva OSN o mořském právu

Jeden z nejvýznamnějších a nejrozsáhlejších dokumentů mezinárodního práva je Úmluva OSN o mořském právu neboli UNCLOS (United Nations Convention on the Law of the Sea). Tato kodifikovaná mezinárodní úmluva určuje právní rámec pro využívání moří a oceánů. Určuje pravidla a povinnosti ke kterým se dané státy musí zavázat. Hlavní účely existence této smlouvy jsou: ochrana životního prostředí, zajištění mírového a bezpečného využívání oceánů, stanovení spravedlivých podmínek pro všechny státy, vytvoření přehledného právního rámce pro těžbu nerostných surovin, přepravu zboží, a určení vlastnictví mořské plochy (United Nations, 1982).

V dnešní době Úmluvu o mořském právu podepsalo 157 států. Vytvoření tohoto kodifikovaného systému trvalo od roku 1958 až do roku 1982 a oficiálně Úmluva vešla v platnost 16. listopadu 1994 (UN treaties, 1994).

Úmluva představuje mnoho různých článků a pravidel pro využívání mořské plochy a jejich zdrojů. Pro tuto práci je důležité si označit výše z těchto pravidel, které jsou relevantní pro zkoumání a posuzování turecké expanzivní politiky.

1.1. Exkluzivní ekonomická zóna

UNCLOS představil nový koncept exkluzivní ekonomické zóny (EEZ). Tento koncept umožnil pobřežním a ostrovním státům si přivlastnit ekonomický potenciál vod moří či oceánů omývající jejich břehy, jakož i ekonomický potenciál ležící na mořském dně, až do vzdálenosti 200 námořních mil. Jednání o EEZ se týkalo vymezení rozsahu těchto zón a práv a povinností, které státy mají a musí dodržovat (UN, 1973-1982). Exkluzivní ekonomická zóna představovala velký krok v možnosti nárokování si značného území pro zisk nerostného bohatství a posílení možností na provádění rybolovu. Je důležité podotknout, že výlučné ekonomické zóny pokrývají 35 % z celkové rozlohy moří, ale zabírají 90 % světové populace ryb (Popescu, 2023). Z toho důvodu představuje tematika rybolovu důležitý aspekt v surovinové politice a významnosti výlučné ekonomické zóny. V poslední řadě je důležité zdůraznit, že státy mají právo využívat potenciál vod a mořského dna v jejich EEZ, ale to jim nedává právo kontrolovat či omezovat plavbu lodí.

1.2. UNCLOS jako nástroj pro suverenitu států

Povaha pravidel v této Úmluvě uděluje státům povinnosti a práva. Vzhledem k systému exkluzivních ekonomických zón státy mohou používat a nárokovat si mořské území přilehlé k jejich pobřežním hranicím. Tento princip napomáhá státům rozšiřovat jejich hranice a získat větší pole působnosti. Z toho hlediska můžeme označit UNCLOS za nástroj pro rozšiřování suverenity států, protože se zvyšují možnosti na využívání vlastního území. Je důležité podotknout, že Úmluva umožňuje více možností legitimního využívání mořské potenciálu, zároveň vede státy k zodpovědnému využívání a konzervaci mořského života a ochrany životního prostředí.

V rámci této bakalářské práce hraje koncept suverenity důležitou roli, protože se zaměřením na Kypr a zkoumaných případů v praktické části metodologie, můžeme vidět, že Turecko narušuje suverenitu Kypru právě skrze vstupování do jejich přilehlé EEZ.

1.3. Úmluva o mořském právu a Turecko

Turecko není signatářem UNCLOS. Pravidla, která jsou obsahem Úmluvy, se neshodují se zájmy turecké zahraniční politiky (Kefalogiannis, 2019). Důvodem je problematika dosažení konsenzu v určování hranic EEZ se sousedními státy. Turecko má dlouhodobé územní spory s Řeckem a Kypr (Republic of Turkiye, Ministry of Foreign Affairs, c2022). Úmluva o mořském právu dává pravomoc legitimní kontroly nad svojí ekonomickou zónou. V případě Řecka množství ostrovů tohoto státu v kombinaci s právem si nárokovat vytvoření svojí vlastní EEZ vytváří situaci, kdy Turecko přijde o přítomnost ve strategicky důležitém Egejském moři. Pokud nějaký stát vlastní ostrov nebo skupinu ostrovů, může ve vodách, které ho obklopují, vytýčit EEZ sahající až 200 námořních mil daleko. Tento přístup není ve Středozemním moři, vzhledem k jeho rozloze, možné zcela aplikovat. Řecko si nárokuje území 12 námořních mil všech svých ostrovů (Papadakis, str. 36-46, 2018). Turecko proti takovému kroku značně vystupovalo a je to dlouhodobě považováno za jednu z příčin obtížných diplomatických vztahů, které tyto státy mezi sebou mají.

Další důvod pro nepřijetí Úmluvy o mořském právu je postavený na základě turecké situace s Kypr. Politický vztah těchto států je komplexní a detailní popis je nad rámec této práce. Relevantní informací v kontextu této práce je, že Kypr je mezinárodně uznávaný suverénní stát a je signatářem Úmluvy o mořském právu (UN, 1982). Tento krok mu umožňuje zcela legitimní způsobem nárokovat zřízení EEZ.

S příkladem Kypru se objevuje i nová proměnná, která znemožňuje podepsání UNCLOS. V tomto případě se jedná o těžbu nerostného bohatství z mořského dna. Kypr byl jeden ze států, kterým se podařilo objevit naleziště zemního plynu (Roxana, 2019). Turecko nebylo úspěšné v nalezení zemního plynu na svém území. V důsledku Turecko začalo pronikat do výlučné ekonomické zóny Kypru (Reuters, 2019). V zájmu turecké mezinárodní politiky je neuznávat koncept EEZ a pokračovat ve své snaze o posílení svého energetického portfolia. Narušování a nelegální vstupování do EEZ jiných států je hrubé porušení mezinárodního práva. Turecko v tomto ohledu bylo značně kritizováno mezinárodní komunitou (Kefalogiannis, 2019). Mezi hlavní aktéry kritizující Turecko za jejich chování je Řecko, kde dlouholeté spory o určování hranic působí jako trn v oku mezinárodní spolupráci ve Středozezemním moři. Dále kritikem tureckého počínání je samotná Evropská Unie. EU plně stojí a podporuje suverenitu mezinárodně uznané Kyperské republiky. Zároveň vybízí k dialogům o deeskalaci vztahů a vytvoření rámce pro spolupráci, i přes určení tureckého chování za ilegální (Council of the EU, 2020).

I přes kritiku mezinárodní komunity, turecká strana v otázce narušování EEZ Kypru argumentuje skrze jejich mezinárodně neuznaný loutkový stát Severokyperskou tureckou republiku. Tento nelegitimní stát působící na severovýchodní části ostrova je mezinárodně uznaný jen Tureckem. I přes tuto skutečnost turecká interpretace je postavená na tom, že tento celek si může generovat svůj vlastní EEZ, a tudíž nedochází k narušování exkluzivní ekonomické zóny mezinárodně uznaného Kypru.

Turecká verze mořského práva je založená na pravidlech mezinárodních vod a principu „svobodné plavby“. To v tomto případě znamená svoboda těžby z mořského dna a svoboda navigace, avšak i s nelegálním vstupováním do EEZ jiného státu. Na druhou stranu i přes nepřijímání Úmluvy si Turecko nárokuje svůj vlastní EEZ v Černém moři (Flanders Marine Institute, 2023).

Tato práce upozorňuje na určitý typ expanzivního chování ve Středozemním moři s využitím článků UNCLOS jako způsob potvrzení takového chování. Je důležité podotknout, že v Černém moři došlo díky článkům UNCLOS k deeskalaci turecké snahy o zisk zemního plynu ve Středozemním moři. Turecko v roce 2020 přesunulo svoje zaměření od Kypru a Středozemního moře na svoje legitimní území uvnitř své EEZ v Černém moři. Zde turecká snaha o zisk zemního plynu byla úspěšná a Turecko v srpnu 2020 našlo rozsáhlé naleziště pojmenované „Sakarya“ (Dupuy, 2023).

Úmluva o mořském právu hraje v této práci klíčovou roli. Z pohledu Turecka je UNCLOS nastavený v regionu Středozemního moře nevýhodně. Má malé pole působnosti a s ostrovní členitostí Řecka a kyperské suverenity nemá možnost se prosadit.

Výhoda pro Turecko je, že situace v Černém moři je mnohem výhodnější pro zisk zemního plynu a s nalezením rozsáhlého ložiska, je Turecko prakticky osvobozeno od nutného soutěžení ve Středozemním moři. Z toho vyplývá, že Úmluva o mořském právu je pro Turecko ve Středozemním moři jeden z hlavních problematických bodů a komplikací pro splnění jeho určeného zájmu, ale zároveň je UNCLOS i řešením pro Turecko z hlediska možnosti si nárokovat značné území v surovinově výhodném Černém moři (Dupuy, 2023).

2. Zemní plyn ve Středozezemním moři

Středozezemní moře bylo dlouhou dobu viděno jako moře s bohatou kulturou a historií, a v návaznosti na to bohatým turismem. Mezi přínosy, které Středozezemní moře nabízelo, nebylo nikdy zařazeno nerostné bohatství, konkrétně zemní plyn a fosilní paliva.

Tento aspekt se změnil v roce 2009, kdy v lednu tohoto roku došlo k objevení nového naleziště zemního plynu uvnitř exkluzivní ekonomické zóně Izraele. První naleziště pojmenováno „Tamar“ nalezeno ve spolupráci se společností Noble Energy vytvořilo precedent a odstartovalo nový závod o nalezení nových zdrojů pro zisk zemního plynu v politicky stabilním Středozezemním moři (Lo, 2020).

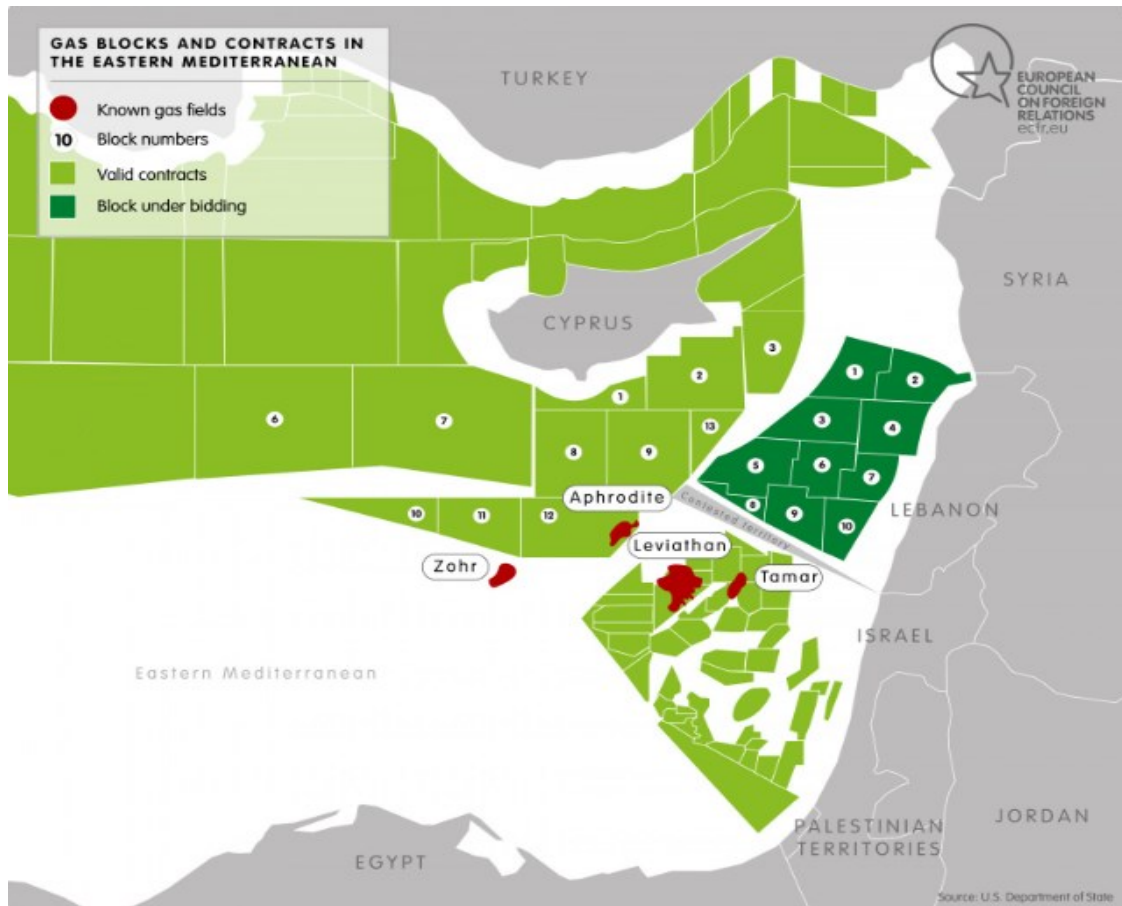
O rok později se objevilo další naleziště, opět uvnitř izraelské EEZ. Naleziště bylo pojmenováno „Leviathan“ a to vzhledem k velikosti nálezu. Statisticky se jednalo o největší nález zemního plynu ve 21. století a odhaduje se, že by pokrylo 100 % izraelské spotřeby na desetiletí. Nález takového rozsahu změnil energetické portfolio Izraele a zaručilo energetickou soběstačnost a potenciálně otevření pro export a ekonomický růst (Lo, 2020).

K Izraeli se připojil i Kypr, když v roce 2011 uvnitř své EEZ objevili naleziště „Aphrodite“. Kypr sám o sobě nemá pro zemní plyn větší domácí využití, z toho hlediska naprostá většina zemního plynu by byla exportována s cílem dosáhnout zisk s hlavním odbytištěm na trhu EU (Baconi, 2017).

Další stát, který profitoval z hledání nových nalezišť, byl Egypt. Italská společnost ENI v roce 2012 objevila naleziště uvnitř egyptské EEZ, pojmenováno „Zohr“. Toto naleziště se odhaduje na větší rozsah než dosavadně největší naleziště „Leviathan“. Podle odhadů by rezervy obsažené na území „Zohr“ mohly z dvojnásobit egyptské zásoby a sloužit jako prvek pro zabezpečení energetického portfolia (Lo, 2020).

Během jedné dekády se přehodnotil pohled na surovinovou vybavenost Středozezemního moře. Státy jako Izrael, Kypr a Egypt posilnily svojí pozici z hlediska energetické soběstačnosti, ekonomického růstu a šanci na to se stát obchodním partnerem pro EU, jelikož Evropská Unie vidí zemní plyn ve Středozezemním moři jako nástroj pro diverzifikaci svého energetického portfolia a oslabení závislosti na Rusku (Baconi, 2017).

(Baconi, 2017)

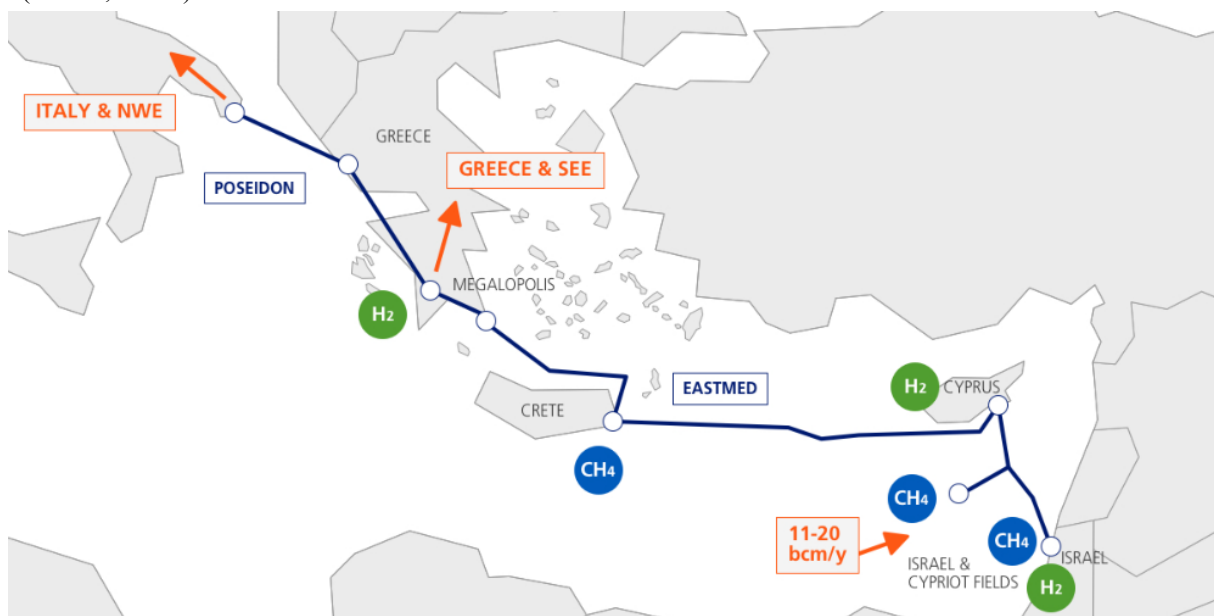

2.1. EastMed Pipeline

Nově objevená naleziště otevřela dveře pro nové projekty na mezinárodní úrovni. Ve východní části Středozemního moře má nová ložiska zemního plynu a v EU zájemce o odkup tohoto zdroje. Problematika je v přepravě extrahovaného zemního plynu do Evropy. Pro řešení této problematiky vzniká projekt, který má vytvořit novou infrastrukturu pro převoz zemního plynu z nalezišť na odbytí v EU. Tento projekt se nazývá „East Mediterranean Pipeline Project“ neboli „EastMed Pipeline“ (Edison, c2017).

Hlavním úkolem projektu je vytvořit plynovod z Izraele a přilehlých nalezišť, vést plynovod na Kypr, z Kypru by vedl plynovod do EEZ Řecka na Krétu, kde by pokračoval dále skrze území Řecka až do Itálie a z Itálie již přímo do EU (Edison, c2017).

(Edison, c2017)

2.1. Turecko a zemní plyn

Objevení zemního plynu ve Středozemním moři byl pro státy velký krok k usnadnění své energetické politiky do budoucna. Turecko jako jediné ze států s přístupem ke Středozemnímu moři ve svém okolí nemělo nalezené žádné nové zdroje zemního plynu a vzhledem k politické situaci mezi Tureckem a jeho sousedy, bilaterální spolupráce vyžaduje značné vyjednávání. Jedna z možností pro Turecko mohl být odkup zemního plynu od Izraele a z jeho nového naleziště „Leviathan“. Tato dohoda by zajistila zemní plyn pro domácí využití, zároveň by umožnila turecké straně být prostředníkem v transportu zemního plynu do Evropy (Reuters, 2023). Tato možnost prakticky jediná šance pro Turecko, jak se podílet na zemním plynu ve Středozemním moři, z politického hlediska je zde malá motivace pro spolupráci s Tureckem z hlediska jiných států a ostatní státy chtějí vytvořit projekt, která vynechá Turecko z rovnice jako je EastMed Pipeline Project.

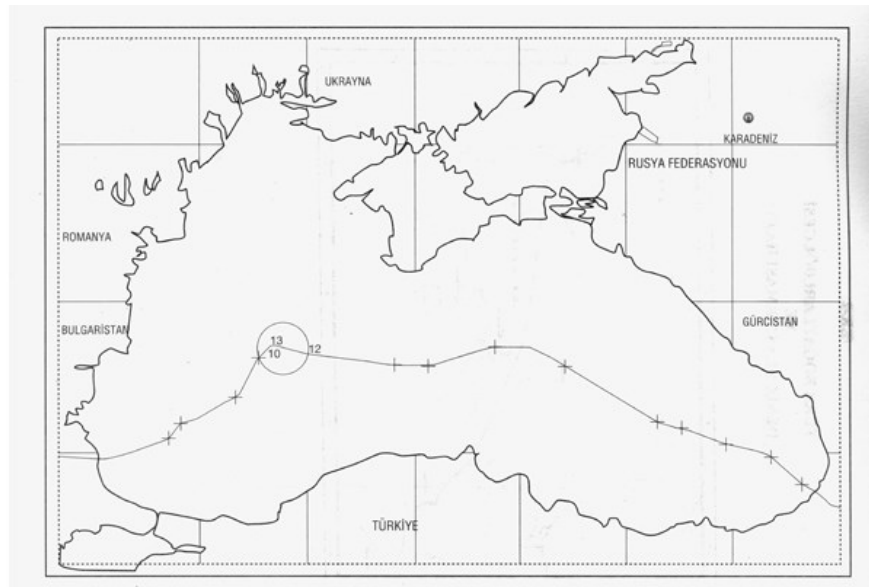
Když se k tomu připočte již zmíněná problematika Turecka a Úmluvy o mořském právu. Kdy Turecko nemá nárok na území, kde zemní plyn se nachází, nezbyvá nic jiného Turecku než udržovat svoji konkurenceschopnost skrze v pronikání do nalezišť Kypru a sabotování těžebních operací jiných státních aktérů.

Mezi takový pokus o sabotování snahy můžeme vidět na již zmíněném „EastMed Pipeline“ projektu. Turecko se pokusilo zastavit plánování projektu z hlediska vytvoření si nároku na EEZ, kde by měl vést plynovod za pomoci uzavření bilaterální smlouvy s Libyí o eliminaci mořských hranic (UN, 2019).

Ve shrnutí je turecká pozice ve Středozemním moři z hlediska šancí na zisk zemního plynu limitovaná. Chybí zde politická motivace ze strany jiných států, protože vidí Turecko jako problematického aktéra, hlavně kvůli okupaci severního Kypru a tím pádem narušování suverenity Kyperské republiky. Ostatní státy vidí největší šanci na posílání získaného zemního plynu do EU, kde by Turecko mohlo hrát roli prostředníka až na případ, kdy by se použil EastMed Pipeline Project. V tomto kontextu si Turecko volí cestu sabotování těchto snah a tím vytváří další negativní politické vztahy (Baconi, 2017).

Z toho pohledu je budoucnost pro zisk zemního plynu ve Středozemním moři pro Turecko velmi obtížně dosažitelná, pokud nedojde k oteplení diplomatických vztahů, tak

nebude mít do budoucna možnost ani odkupu od jiných států. Hlavním podstatou je nalézt vlastní naleziště a zajistit si vlastní zdroj. Jedinou šancí na zisk vlastního naleziště je pro Turecko v Černém moři. Na rozdíl od Středozemního moře Turecko má v Černém moři mnohem silnější pozici, je zde menší politický tlak na generování si své vlastní exkluzivní ekonomické zóny.

(ohraničená EEZ Turecka v Černém moři) (TMRF,c2014)

3. Turecko a Kypr – historický kontext

Tato kapitola se zaměřuje na historický kontext vztahů mezi Tureckem a Kyprem. Ostrov Kypr díky své strategické poloze byl důležitým místem již od dob antiky. Je relevantní uvést vzdálenou historii, protože přítomnost Řeků na Kypru pochází již od doby Helénismu a výskyt turecké národnosti se na ostrově Kypr objevil od roku 1571. V roce 1878 získali administrativní správu nad ostrovem Kypr Britové skrze dohodu s Osmanskou říší. Po rozpadu této říše Britové oficiálně získali Kypr pod svoji správu. Během této vlády se na ostrově vytvářela národnostní identita, která vedla ke snahám o získání nezávislosti od britské kontroly. Britská vláda v meziválečném období neskončila svojí koloniální přítomnost. Vývoj nastal po 2. světové válce, kdy docházelo ke globální změně ve vnímání koloniálních mocností a imperiálního snažení. V roce 1955 po neúspěšných snahách o získání nezávislosti se skupina kyperských Řeků rozhodla nastolit nový režim ozbrojenou silou. Britská vláda implementovala známou strategii „rozděl a panuj“ a začala politicky vyvíjet tlak na Ankaru a podporovala turecký politický vliv na Kypru. Britská vláda později upustila od své kontroly a Kypr získal svoji nezávislost v roce 1960 (Republic of Cyprus, Ministry of Foreign Affairs, c2024).

Po získání nezávislosti se na ostrově vyskytovaly dvě hlavní etnické skupiny, kyperští Řekové a kyperští Turci. Každá z těchto stran chtěla něco jiného z hlediska vedení státu. Kyperští Řekové chtěli dosáhnout politického spojení s Řeckem, tento záměr samozřejmě kyperští Turci nehodlali přijmout a chtěli vlastní státní celek a suverenitu. Tento spor mezi těmito dvěma skupinami eskaloval a v důsledku toho musela Bezpečnostní rada OSN v rezoluci 186 (1964) došlo k vytvoření „zelené linie“, to byla stanovená bezkonfliktní hranice, která rozdělovala ostrov na tureckou a řeckou část. Tato hranice byla vojensky udržovaná a hlídána. Po převratu v Řecku, kde se k moci dostala vojenská junta, se kyperští Turci obávali možného útlačku. Tento fakt vedl k turecké invazi na ostrov Kypr v roce 1974. Turecká armáda se vylodila v severní části ostrova. Hlavním úkolem této operace bylo ochránit etnickou skupinu kyperských Turků. (Republic of Cyprus, Ministry of Foreign Affairs, c2024).

Důsledek tohoto konfliktu bylo, že 162 000 kyperských Řeků se stalo uprchlíky ve své vlastní zemi a byli nuceni odejít z části ostrova kontrolované kyperskými Turky. Na druhou stranu do roku 1975 většina kyperských Turků byla nucena opustit oblasti, které zůstaly pod

legitimní vládou Kypru a museli se přesunout se na území obsazené tureckou okupací. Součástí turecké strategie o získání větší kontroly nad ostrovem Kypr byla i strategie cílené migrace obyvatel z Turecka na ostrov, z důvodu vyrovnání demografické a populační nerovnováhy mezi etnickými skupinami. Odhaduje se počet přestěhovaných Turků z Turecka na Kypr na 160 000 lidí (Republic of Cyprus, Ministry of Foreign Affairs, c2024).

Dalším krokem Turecka k získání kontroly nad Kyprem bylo vyhlášení nové státní entity Severokyperské turecké republiky. Vytvoření tohoto státního celku bylo vyhlášeno 15. listopadu 1983. Tento krok vedl ke kritice Turecka ze strany mezinárodního společenství. Po projednávání Rady bezpečnosti OSN se vyhlásilo v rezoluci 541 (1983) stanovisko, které určovalo vytvoření státu Severokyperská turecká republika za nelegitimní. Bylo vyhlášeno všem státům, aby neudělovaly mezinárodní uznání jinému státnímu celku, než je Kyperská republika na ostrově Kypr. O rok později v rezoluci 550 (1984) rozhodnutí Rady bezpečnosti podporuje předchozí stanovené stanovisko z rezoluce 541 a apeluje na všechny členské státy, aby nedávaly uznání Severokyperské turecké republice (Republic of Cyprus, Ministry of Foreign Affairs, c2024).

I přestože rezoluce byla úspěšná a do dnešního dne je Severokyperská turecká republika skutečně mezinárodně uznaná jen Tureckem, samotný status quo se na Kypru nezměnil a Kyperská republika, která podle mezinárodního práva zahrnuje celý ostrov Kypr, na svém území ještě stále vykazuje přítomnost loutkového státu. V kontextu této bakalářské práce je existence Severokyperské turecké republiky podstatným faktem, protože Turecko využívá tuto nelegitimní entitu pro udělování potřebných povolení pro svoje plavidla na průzkum zemního plynu a snaží se skrze tento neuznaný státní celek generovat svojí vlastní exkluzivní ekonomickou zónu i přes neprovedenou ratifikaci Úmluvy o mořském právu.

4. METODOLOGICKÁ ČÁST

4.1. Výzkumná otázka

Ovlivňuje přítomnost zemního plynu Tureckou expanzivní politiku ve Středozemním moři se zaměřením na exkluzivní ekonomickou zónu Kypru?

4.2. Metodologie

Metodologická část této práce se zaměřuje na potvrzení kauzálního vztahu mezi expanzivní politikou Turecka ve Středozemním moři a snahou získat nerostné bohatství, konkrétně extrakce zemního plynu z mořského dna.

4.3. Výběr metody řešení

Postup metody řešení skrze kauzalitu, popisuje reálnou variabilitu na závislé proměnné pomocí nezávislé proměnné. X způsobuje Y. V konkrétním příkladě této práce je hodnota X „snaha o zisk zemního plynu“ a Y je vedení expanzivní politiky ve Středozemním moři Tureckem.

Potvrzení kauzality v této práci spočívá v konceptualizaci a operacionalizaci výrazu „expanzivní“ (Hodnota Y). Neboli jaké chování stát vykonává, aby se jeho činy daly označit za expanzivní politiku. Poté kvalitativně analyzovat jednotlivé kroky, které Turecko vedlo ve snaze získat přístup k nerostnému bohatství v podobě zemního plynu ve Středozemním moři (Hodnota X), se hlavním zaměřením na působení Turecka v exkluzivní ekonomické zóně Kypru.

Pro potvrzení tohoto kauzálního vztahu je nutné nalézt hodnotu Y v hodnotě X. Opačný případ hodnota X v hodnotě Y, také potvrzuje kauzalitu.

Pokud konkrétní příklad chování Turecka ve Středozemním moři je označený za formu vedení „expanzivní“ politiky, a toto chování je motivované nebo tematicky spojené se zemním plynem, tak je možné potvrdit kauzální vztah.

Na druhou stranu je stanoveno, že kauzální vztah je možné potvrdit v případě, kdy snaha Turecka o zisk zemního plynu může být označena podle operacionalizované definice jako „expanzivní“.

Způsob řešení a potvrzení kauzálního vztahu je vedený kvalitativní metodou zkoumání. V této metodologické části je zpracovaná analýza deseti případů, které obsahují tematiku Turecka, zemního plynu a exkluzivní ekonomické zóny Kypru. Kvalitativní analýza spočívá ve stanovení kategorií podle, kterých se budou posuzovat jednotlivé případy. Kategorie jsou založeny na binárním potvrzení, tedy 1 = ANO, 0 = NE a argumentační vysvětlení z jakého důvodu je v daném případě rozhodnuto o hodnotě kategorie.

4.4. Způsob výběru dat

Data jsou získána z relevantních písemných zdrojů (primárních i sekundárních). Kvalitativní analýza těchto dat spočívá v určení relevance dokumentu, faktické správnosti informací, použitelnosti k potvrzení či vyvrácení stanovených hypotéz. Zdroj informací pro tuto práci spočívá v nalezení soupisu jednotlivých aktivit, které Turecko vedlo ve Středozemním moři od objevení prvních nalezišť zemního plynu.

Hlavním zdrojem pro tyto informace je samotný sborník OSN. Organizace spojených národů vede detailní soupis všech komunikací mezi státy v otázkách právních sporů a dohod. Tento primární zdroj umožňuje nahlédnout do jednotlivých sporů a stížností, které státy vedly vůči Turecku s detailním popisem dané problematiky. Informační hodnota spisů umožňuje v rámci kvalitativní analýzy rozpoznat jakou roli hraje snaha o zisk zemního plynu v jednotlivých sporech.

Data dostupná v již zmíněné databázi OSN nám ukazují časové specifikace jednotlivých událostí, kartografické informace, popis událostí bezpečnostních složek, geografické souřadnice (United Nations, Cyprus Legislation and Treaties, c2024)

Zvolených deset případů je vybraných, protože zahrnují relevantní témata pro tuto práci a stanovenou výzkumnou otázku. I přestože tento sborník zahrnuje více dat a případů, mnoho z nich se netýká Kypru anebo to nejsou popis případů, nýbrž reakce na jiné dokumenty jiných států. Povaha těchto vybraných případů slouží k potvrzení stanoveného kauzálního vztahu, protože jiné dokumenty nespádají do úzké výšece zkoumání tohoto tématu a z toho důvodu mnoho dokumentů je pro tuto práci irelevantní.

Případy, které jsou uvedeny v této metodologii jsou přímo informačně relevantní pro toto stanovené téma, jejich výsledek může naznačovat cílený výběr pro jednoznačné potvrzení výzkumné otázky. Avšak nejedná se o cílené ovlivnění ze strany autora, ale obecnou povahou tureckého chování a realitou, že tato práce argumentačně pojmenovává skutečnou výšeč reality tureckého chování.

4.5. Hypotézy

Na určení platnosti kauzálního vztahu si tato práce vymezuje základní hypotézy, které potvrzují/ vyvracejí nebo poukazují na neúplnost zkoumaného jevu.

Stanovené hypotézy:

H_0 – Snaha o zisk zemního plynu je hlavním faktorem při analýze chování Turecka z hlediska vedení expanzivní politiky ve Středozezemním moři. Tato hypotéza určuje, že bez přítomnosti zemního plynu není expanzivní chování turecké strany. Expanzivní chování Turecka je přímo tvořené snahou o zisk zemního plynu.

H_1 – Snaha o zisk zemního plynu nemá vliv na chování Turecka ve Středozezemním moři z hlediska vedení expanzivní politiky. Zemní plyn není důvodem pro expanzivní chování Turecka. Expanzivní chování je existující, tudíž zemní plyn není faktorem pro popsání existujícího fenoménu.

H₂ – Snaha o zisk zemního plynu ve Středozezemním moři je faktorem pro vysvětlení chování Turecka, ale není hlavní proměnnou pro rozhodovací proces. Hypotéza bere potaz a potvrzuje roli zemního plynu na chování Turecka, ale poukazuje na možnost jiných proměnných, které mohou měnit rozhodovací proces.

4.6. Operacionalizace proměnných

Cílem této práce je potvrdit již zmíněný kauzální vztah. Z toho důvodu je potřeba vyhranit zkoumané proměnné, abychom si mohli určit, co do daného konceptu zapadá a co už ne.

Proměnná Y neboli „expanzivní“ politika. V rámci této práce se proměnná „expanzivní“ definuje následovně:

Expanzivní politika je souhrn chování, který vykonává stát či vláda, pro zisk: území, teritoriální kontroly, materiálního bohatství, ekonomické nadvlády a politické moci s využitím vojenských, ekonomických a politických nástrojů pro dosažení svého určeného cíle zájmu.

V rámci této určené definice pro expanzivní politiku. Je důležité přidat klasifikační proměnnou pro určování takového chování. Hodnotícím aspektem, zdali můžeme považovat určité chování za expanzivní je v kontextu této práce porušování mezinárodního práva. Konkrétně se zaměřením na Úmluvu o Mořském právu (UNCLOS). I přestože Turecko není signatářem smluv UNCLOS, stále je možné předpokládat, že Turecko si uvědomuje, jaké chování je vhodné v rámci legitimních pravidel mezinárodního práva. Z toho vyplývá, že i přestože Turecko není součástí UNCLOS na základě podpisu, stále můžeme použít pravidla této mezinárodní smlouvy jako indikátor, kdy stát vystupuje nad svými právy a jurisdikcemi, v konkrétním kontextu této práce můžeme na základě porušených pravidel konkrétní přestupky označit za projevy expanzivní politiky.

Proměnná X v této práci je: „snaha o zisk zemního plynu“. V případě této proměnné je důležité stanovit definici slova „snaha“. Pro účel této práce se „snaha“ definuje jako: Snaha je

soubor chování, které stát vede pro dosažení svého cíle. Proměnná X musí mít širší a volnější definici z důvodu lexikální povahy daného slova. Dále také jak bude v analýze pozorovatelné snaha o zisk zemního plynu, nemusí nutně znamenat snahu Turecka o fyzickou extrakci, ale i také snahu o znemožnění jinému státnímu aktérovi o extrakci zemního plynu. Další slovo, kterému je důležité vyhranit definici, je „zisk“. Operacionalizace tohoto slova určuje význam pro tuto práci následovně: Zisk je označení pro úspěšné zajištění kontroly nad extrakcí zemního plynu a vytvoření úspěšné těžební operace pro rozšíření energetického portfolia.

4.7. Čas a prostor

V rámci metodologie je důležité se definovat časový horizont zkoumání a sběr dat, to stejné platí i pro určení místa a hranic pro zachování relevantnosti dat a udržení optiku zaměření na zvolený příklad.

Časový horizont práce se stanovuje od prvního výskytu zemního plynu ve Středozemním moři a ukončuje se s počátkem průzkumných operací v Černém moři prováděné Tureckem. Konečné časové ohraničení souvisí s deeskalací zkoumaného fenoménu. V průběhu zpracování této práce jsem zjistil, že Turecko přehodnotilo svůj postoj ve Středozemním moři a začalo své průzkumné operace po zemním plynu soustředit uvnitř jejich exkluzivní ekonomické zóny v Černém moři. Z toho důvodu nemá význam rozšiřovat časový horizont působení ve Středozemním moři, vzhledem k přehodnocení svých možností na zisk zemního plynu ze strany Turecka. Zeměpisné zaměření zkoumaných případů je určeno uvnitř exkluzivní ekonomické zóny Kypru.

4.8. Analýza

Kvalitativní analýze této práce spočívá v rozebírání jednotlivých případů turecké aktivity ve Středoziemním moři. Stanovený časový rámec určený pro tuto analýzu začíná od roku 2009, kdy byla objevena první naleziště zemního plynu ve Středoziemním moři.

Hlavním úkolem je projít a zhodnotit zkoumané případy. Určit pomocí binárního hodnocení (1 = ANO, 0 = NE) kategorie vytvořené pro potvrzení či vyvrácení výzkumné otázky. Kategorie pro hodnocení jsou následující:

- Je zkoumaný jev z geografického hlediska uvnitř exkluzivní ekonomické zóny mezinárodně uznaného suverénního státu Kyperská republika? 1/0
- Je ve zkoumaném případě přítomnost snahy o zisk zemního plynu, ať už ve formě průzkumu, výzkumu či extrakce. 1/0
- Zkoumaný případ zahrnuje chování Turecka v rozporu s mezinárodním právem a Úmluvou o Mořském právu (UNCLOS) 1/0
- Můžeme posoudit chování Turecka jako expanzivní vedení politiky, skrze narušování suverenity jiného státu, použití vojenských zdrojů nebo porušování smluv UNCLOS za účelem zisku zemního plynu či narušení zisku zemního plynu konkurenci. 1/0

Tabulka pro tyto kategorie vypadá následovně:

<p>Je zkoumaný jev z geografického hlediska uvnitř exkluzivní ekonomické zóny mezinárodně uznaného suverénního státu Kyperská republika?</p>	
<p>Je ve zkoumaném případě přítomnost snahy o zisk zemního plynu, ať už ve formě průzkumu, výzkumu či extrakce.</p>	
<p>Zkoumaný případ zahrnuje chování Turecka v rozporu s mezinárodním právem a Úmluvou o Mořském právu (UNCLOS)</p>	
<p>Můžeme posoudit chování Turecka jako expanzivní vedení politiky, skrze narušování suverenity jiného státu, použití vojenských zdrojů nebo porušování smluv UNCLOS za účelem zisku zemního plynu či narušení zisku zemního plynu konkurenci.</p>	

5. Praktická část

Výpis jednotlivých zkoumaných událostí:

5.1. Zkoumaný případ č. 1

- 1.) 27. dubna 2012 turecká vláda udělila licenci firmě TPAO (Turkish Petroleum Corporation), která je státním majetkem, pro možnost průzkumu za účelem nalezení zemního plynu a následně právo o případnou extrakci zdroje. S udělením této licence nesouhlasil Kypr a Řecko, protože se právo na průzkum a extrakci vztahovalo na místa, které zasahovalo do exkluzivní ekonomické zóny obou států (UNCLOS Bulletin No. 81, 2014).

Exkluzivní ekonomická zóna Kypru v rámci licence udělená pro TPAO. Území označené jako „blok 5011“ je více jak 40 % uvnitř EEZ a kontinentálního šelfu Kyperské republiky. Další území „blok 5029“ je více jak z 60 % uvnitř EEZ Kypru (Cyprus Pretoria, Ministry of Foreign Affairs, b. r.). Ve svém výlučném území Kypru můžeme najít i „blok 5027“, který svým obsahem je v celé svém rozsahu uvnitř výlučné zóny. Poslední sporné území je „blok 5028“ (High Commission of the Republic of Cyprus Pretoria, b. r.), který je uvnitř EEZ Kypru z více jak 90 % (Emiliou, 2012).

Hlavním argumentem turecké strany v tomto případě, a i v dalších zkoumaných případech je, že mezinárodně neuznaný stát Severokyperská turecká republika má právo na generování vlastní exkluzivní ekonomické zóny. Dle tohoto principu si může Turecko provádět průzkum v EEZ Kypru, protože má legitimní licenci od státního celku, který ale nemá mezinárodní uznání. Tento princip vytváří situaci, kdy Turecko narušuje suverenitu jiného státu a porušuje články UNCLOS. Turecká strana toto nepovažuje za porušování, protože není signatářem smluv UNCLOS a považuje Severokyperskou tureckou republiku za legitimní státní celek, tudíž vydané licence pro plavidla jsou oficiálně schválené a nezávadné.

<p>Je zkoumaný jev z geografického hlediska uvnitř exkluzivní ekonomické zóny mezinárodně uznaného suverénního státu Kyperská republika?</p>	<p>1 = ANO</p> <p>Zkoumaný jev uvnitř EEZ Kypru, i přes argument Turecka, že se nachází uvnitř EEZ mezinárodně neuznané Severokyperské turecké republiky.</p>
<p>Je ve zkoumaném případě přítomnost snahy o zisk zemního plynu, ať už ve formě průzkumu, výzkumu či extrakce.</p>	<p>1 = ANO</p> <p>Tento případ je přímo motivovaný ziskem zemního plynu. Důkazem je udělení licence pro průzkum po zemním plynu firmě TPAO.</p>
<p>Zkoumaný případ zahrnuje chování Turecka v rozporu s mezinárodním právem a Úmluvou o Mořském právu (UNCLOS)</p>	<p>1 = ANO</p> <p>Zkoumaný případ ukazuje turecké porušování smluv UNCLOS z hlediska udělování licencí pro průzkum v oblasti EEZ jiného suverénního státu, bez souhlasu daného aktéra.</p>
<p>Můžeme posoudit chování Turecka jako expanzivní vedení politiky, skrze narušování suverenity jiného státu, použití vojenských zdrojů nebo porušování smluv UNCLOS za účelem zisku zemního plynu či narušení zisku zemního plynu konkurenci.</p>	<p>1 = ANO</p> <p>V tomto případě se jedná o porušení smluv UNCLOS v kontextu narušování suverenity jiného státu a jeho práva na extrakci zdrojů ze svého kontinentálního šelfu uvnitř vlastní exkluzivní ekonomické zóny.</p>

Výsledek: Udělení licence lodi pro operování v EEZ jiného státu bez souhlasu je porušením článků UNCLOS a narušení suverenity jiného státu s přímou motivací pro zisk zemního plynu.

Ze čtyř stanovených kategorií můžeme označit všechny hodnotou 1, neboli potvrzení kategorií.

To znamená, že tento případ je vhodný pro potvrzení kauzálního vztahu.

5.2. Zkoumaný případ č. 2

2.) Mezi 4. a 5. červnem 2013 se plavidlo „Ramform Sovereign“ určené pro průzkum zemního plynu plující pod vlajkou Singapuru a vlastněné norskou firmou Petroleum Geo-Services. Licencované kyperskou vládou pro provedení průzkumu v bloku 12 uvnitř exkluzivní ekonomické zóny Kypru setkala s tureckou snahou o zabránění provedení této průzkumné operace.

Podle lodního záznamu a vyšetřování kyperskou policií se daný incident odehrál následovně:

4. června v 0600 UTC vstoupilo plavidlo „Ramform Sovereign“ do západní části EEZ Kypru (33°59.202'N 030°05.322'E) a začala přípravy pro seismický průzkum v bloku 12 (Emiliou, 2013).

- 2335 UTC obdrželo průzkumné plavidlo zprávu od tureckého námořnictva, žádající o opuštění oblasti a odplutí 5 námořních mil na jih s informací, že loď musí zůstat jižně od oblasti N33°56'7" E031°21'5"/N33°47'2" E032°16'3"”.
- V 0020 UTC 5. června turecké námořnictvo informovalo loď „Ramform Sovereign“, aby započala cestu na stanovené souřadnice pod výhrůzkou poslání turecké válečného plavidla do oblasti.
- 0408 UTC turecké vojenské plavidlo požadovalo informaci o pozici průzkumného plavidla
- 0429 UTC turecké vojenské plavidlo požadovalo změnu kurzu od oblasti.
- 0431 UTC průzkumné plavidlo „Ramform Sovereign“ se vrátilo na plánovaný kurz do bloku 12 uvnitř exkluzivní ekonomické zóny Kypru (Emiliou, 2013).

Tento incident je důkazem porušení mezinárodního práva a Úmluvy o mořském právu. Turecko nemá legitimní jurisdikci v exkluzivní ekonomické zóně Kypru. Příkazování lodi licencované lodi „Ramform Sovereign“ o změně kurzu a snah o zamezení průzkumné operace pro nalezení nových zdrojů zemního plynu je hrubé narušení suverenity Kyperské republiky.

Z hlediska této práce je tento incident příkladem snahy o zisk zemního i přestože se jedná o zamezení zisku jinému státu. Dochází zde ke změně konkurenční politiky na politiku konfrontační z hlediska výhrůžky použití vojenských prostředků pro dosažení

cíle. Zároveň se jedná o narušování suverenity jiného státu, a to podle operacionalizované definice můžeme označit za politiku „expanzivní“. V souhrnu tento příklad potvrzuje stanovený kauzální vztah, přítomnost zemního plynu jako motivace pro provádění expanzivní politiky. Respektive vedení expanzivní politiky jako nástroj pro zabránění zisku zemního plynu Kyperské republice.

<p>Je zkoumaný jev z geografického hlediska uvnitř exkluzivní ekonomické zóny mezinárodně uznaného suverénního státu Kyperská republika?</p>	<p>1 = ANO</p> <p>Dle přiložených souřadnic je incident uvnitř EEZ Kypru</p>
<p>Je ve zkoumaném případě přítomnost snahy o získání zemního plynu, ať už ve formě průzkumu, výzkumu či extrakce.</p>	<p>1 = ANO</p> <p>Jedná se o plavidlo, které má za úkol seismický průzkum v těžebním bloku pro zemní plyn.</p>
<p>Zkoumaný případ zahrnuje chování Turecka v rozporu s mezinárodním právem a Úmluvou o Mořském právu (UNCLOS)</p>	<p>1 = ANO</p> <p>Turecko porušuje smlouvy UNCLOS z hlediska narušování suverenity Kypru skrze podrývání jurisdikce uvnitř exkluzivní ekonomické zóny.</p>
<p>Můžeme posoudit chování Turecka jako expanzivní vedení politiky, skrze narušování suverenity jiného státu, použití vojenských zdrojů nebo porušování smluv UNCLOS za účelem získání zemního plynu či narušení získání zemního plynu konkurenci.</p>	<p>1 = ANO</p> <p>V tomto případě Turecko narušuje suverenitu jiného státu, používá výhrůžky pro nasazení vojenských zdrojů a porušuje již zmíněný UNCLOS pro narušení získání zemního plynu jinému státnímu aktérovi.</p>

Výsledek: V tomto případě můžeme potvrdit všechny čtyři stanovené kategorie. Z toho vyplývá, že tento zkoumaný příklad je vhodný pro potvrzení existujícího kauzálního vztahu mezi tureckou expanzivní politikou a snahou o získání zemního plynu.

5.3. Zkoumaný případ č. 3

3.) Turecká vláda oznámila skrze navigační systém Navarea III oznámení o provedení seismické průzkumné operace od 5. září do 18. listopadu 2013. Část území, ve kterém se daná průzkumná operace měla odehrávat, byla součástí exkluzivní ekonomické zóny Kypru (Emiliou, 2013). Tento krok je porušení Úmluvy o mořském právu, konkrétně porušení článků 56 a 77 (Emiliou, 2013).

(článek 56 “Rights, jurisdiction and duties of the coastal State in the exclusive economic zone“)

(článek 77 “Rights of the coastal State over the continental shelf.”) (United Nations, UNCLOS part V, 1994).

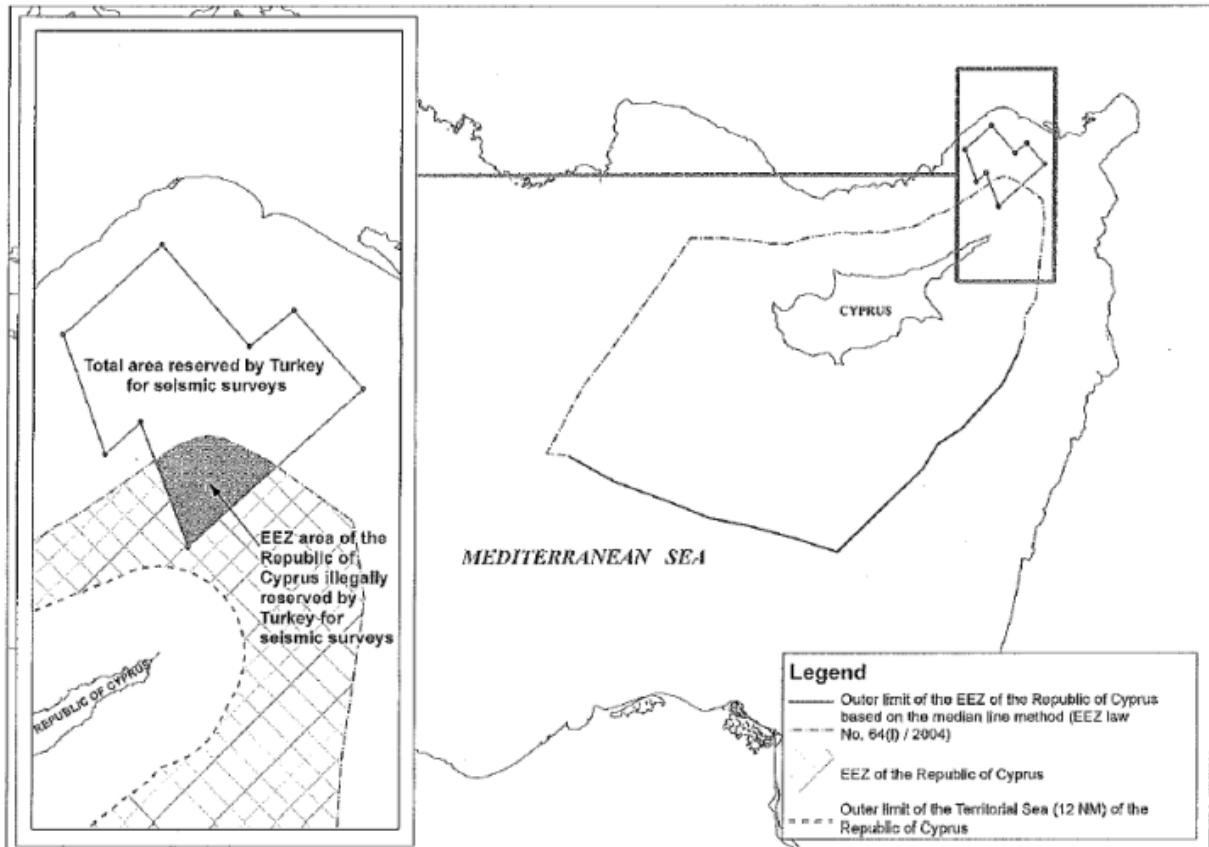
Jedná se o narušení suverenity jiného státu, tudíž podle operacionalizované definice se chování Turecka dá označit ta „expanzivní“. Dále je tento krok přímo motivovaný snahou o zisk zemního plynu. Z toho vyplývá, že tento příklad je vhodný pro potvrzení kauzálního vztahu.

Důkaz narušení EEZ Kypru Tureckem viz. (obrázek 1.)

<p>Je zkoumaný jev z geografického hlediska uvnitř exkluzivní ekonomické zóny mezinárodně uznaného suverénního státu Kyperská republika?</p>	<p>1 = ANO</p> <p>Tento případ se odehrává ve vyhraničení území pro průzkum, které se z části překrývá s EEZ Kypru.</p>
<p>Je ve zkoumaném případě přítomnost snahy o získání zemního plynu, ať už ve formě průzkumu, výzkumu či extrakce.</p>	<p>1 = ANO</p> <p>Případ označuje snahu o vytvoření území pro budoucí pátrání po nových zdrojích zemního plynu ve Středozemním moři a EEZ Kypru.</p>
<p>Zkoumaný případ zahrnuje chování Turecka v rozporu s mezinárodním právem a Úmluvou o Mořském právu (UNCLOS)</p>	<p>1 = ANO</p> <p>I přes argument Turecka o nárokování si EEZ skrze Severokyperskou tureckou republiku, je chování Turecka v tomto případě v rozporu se smlouvami UNCLOS, protože Turecko si nárokuje část EEZ Kypru, na kterou nemá legitimní nárok či právo o něm rozhodovat.</p>
<p>Můžeme posoudit chování Turecka jako expanzivní vedení politiky, skrze narušování suverenity jiného státu, použití vojenských zdrojů nebo porušování smluv UNCLOS za účelem získání zemního plynu či narušení získání zemního plynu konkurenci.</p>	<p>1 = ANO</p> <p>V tomto případě se nejedná o použití vojenských zdrojů, ale když posoudíme argument o nároku EEZ Severokyperské turecké republiky jako nelegitimní, tak se jedná o narušování suverenity EEZ Kypru a porušování smluv UNCLOS.</p>

Výsledek: V rámci tohoto případu si Turecko nárokuje část EEZ Kypru pro vytvoření průzkumných operací na hledání zemního plynu. Z toho vyplývá narušení suverenity jiného státu a porušení článků UNCLOS z důvodu motivace zisku zemního plynu. Tento případ je vhodný pro potvrzení kauzálního vztahu.

Annex II to the letter dated 29 October 2013 from the Permanent Representative of Cyprus to the United Nations addressed to the Secretary-General

(Emiliou, 2013)

5.4. Zkoumaný případ č. 4

4.) 25. července 2013 výzkumné plavidlo „RV Odin Finder“ plující pod italskou vlajkou provádělo výzkum uvnitř EEZ Kypru za účelem budoucí instalace podmořských kabelů. Projekt položení kabelů měl vytvořit pokročilejší telekomunikační systém pro průmysl zemního plynu a ropy. Tento výzkum byl zastaven tureckým námořnictvem a plavidlo „RV Odin Finder“ bylo nuceno opustit oblast, i přes fakt vlastnictví potřebných povolení a licencí.

Podle provedeného vyšetřování kyperskou policií se daný incident odehrál následovně:

- 25. července 2013 1440 UTC se plavidlo „RV Odin Finder“ přemísťovalo mezi bloky 1 a 7 (34°13'16"N, 32°00'43"E) uvnitř EEZ Kypru. K výzkumnému plavidlu se přiblížila loď tureckého námořnictva na vzdálenost 500 m.
- Turecké vojenské plavidlo požadovalo informace přítomnosti „RV Odin Finder“.
- Po obdržení informací, turecké vojenské plavidlo nařídilo změnu kurzu na 192° (tento kurz by vedl plavidlo do EEZ Egypta).
- 1700 UTC se výzkumná loď vrátila do EEZ Kypru a prováděla svojí danou operaci. Během celé této doby turecké vojenské plavidlo následovalo stejný kurz a udržovalo si vzdálenost 1 námořní míle.

Pokus o zastrašení výzkumného plavidla je porušení Úmluvy o mořském právu, konkrétně artiklů 56.3 a 79. Jedná se působení vojenského plavidla uvnitř EEZ jiného státu a zamezování licencované operace. Tento fakt je přímým narušením suverenity Kyperské republiky (Emiliou, 2013).

(článek 56 “Rights, jurisdiction and duties of the coastal State in the exclusive economic zone“)

(článek 79 “All States are entitled to lay submarine cables and pipelines on the continental shelf, in accordance with the provision of this article“)

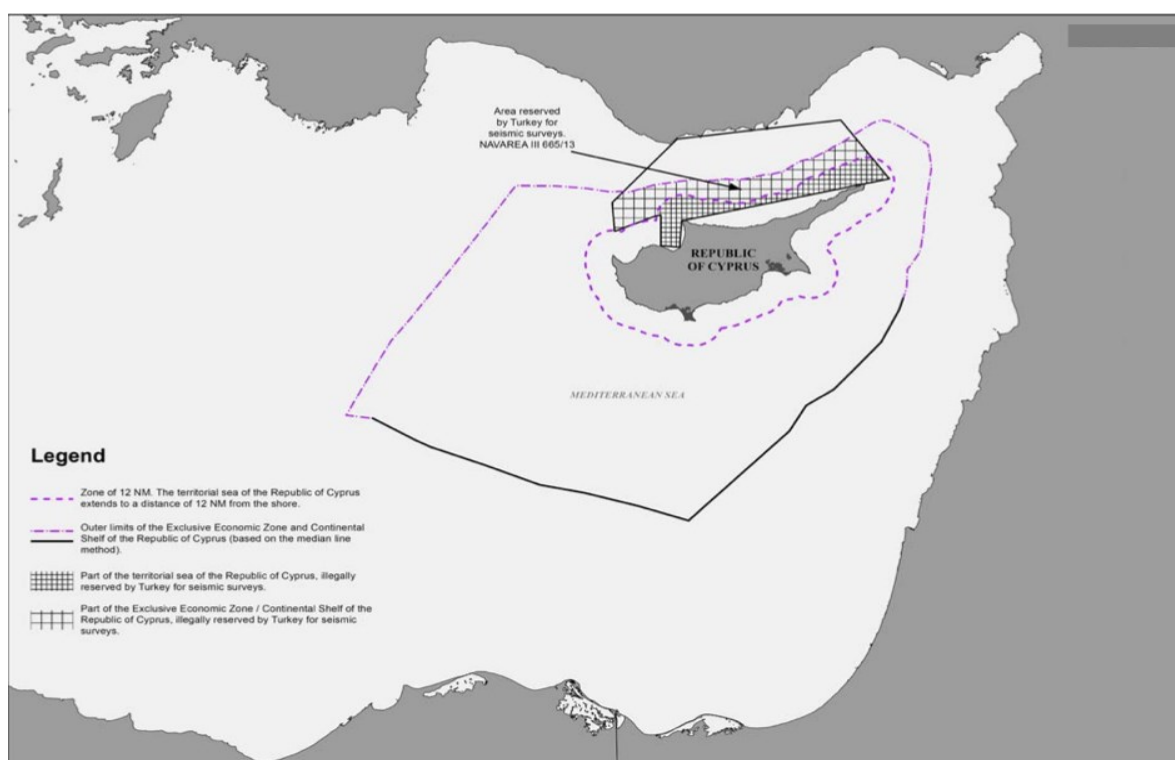
(článek 79.2. “Subject to its right to take reasonable measures for the exploration of the continental shelf, the exploitation of its natural resources and the of the continental shelf, ethe exploitation of its natural resources and the prevention, reduction and control of pollution from pipelines, the coastal State may not impede the laying or maintenance of such cables or pipelines.”) (United Nations, UNCLOS part VI, 1994).

<p>Je zkoumaný jev z geografického hlediska uvnitř exkluzivní ekonomické zóny mezinárodně uznaného suverénního státu Kyperská republika?</p>	<p>1 = ANO</p> <p>Oblast dle souřadnic je uvnitř EEZ Kypru.</p>
<p>Je ve zkoumaném případě přítomnost snahy o získání zemního plynu, ať už ve formě průzkumu, výzkumu či extrakce.</p>	<p>1 = ANO</p> <p>Operace plavidla byla založená na průzkumu mořského dna pro položení podmořských kabelů pro lepší komunikaci, za účelem posílení konkrétně v energetickém průmyslu, tudíž nepřímo podpořit rozvoj snahy o získání zemního plynu.</p>
<p>Zkoumaný případ zahrnuje chování Turecka v rozporu s mezinárodním právem a Úmlouvou o Mořském právu (UNCLOS)</p>	<p>1 = ANO</p> <p>Tento případ ukazuje na použití vojenských zdrojů uvnitř EEZ jiného státu, také narušuje právo na pokládání podmořských kabelů uvnitř EEZ jiného státu, to je přímo v rozporu se smlouvami UNCLOS.</p>
<p>Můžeme posoudit chování Turecka jako expanzivní vedení politiky, skrze narušování suverenity jiného státu, použití vojenských zdrojů nebo porušování smluv UNCLOS za účelem získání zemního plynu či narušení získání zemního plynu konkurenci.</p>	<p>1 = ANO</p> <p>Událost nám ukazuje tureckou snahu o zastavení operace pro vylepšení komunikace v sektoru energetiky jiného státu za použití vojenských nástrojů a porušování článků UNCLOS, s přímou motivací zabraňování progresu v získání zemního plynu.</p>

Výsledek: V tomto případě můžeme potvrdit všechny stanovené kategorie a deklarovat tento případ za vhodný pro potvrzení kauzálního vztahu. Turecko je přímo motivované zemním plynem při tomto chování vůči Kypru. V tomto případě je Turecko motivované narušit posílení efektivity zisku zemního plynu konkurenci. Jednání motivované udržení konkurenceschopnosti v oblasti zemního plynu je stále argumentačně vhodné pro potvrzení kauzálního vztahu.

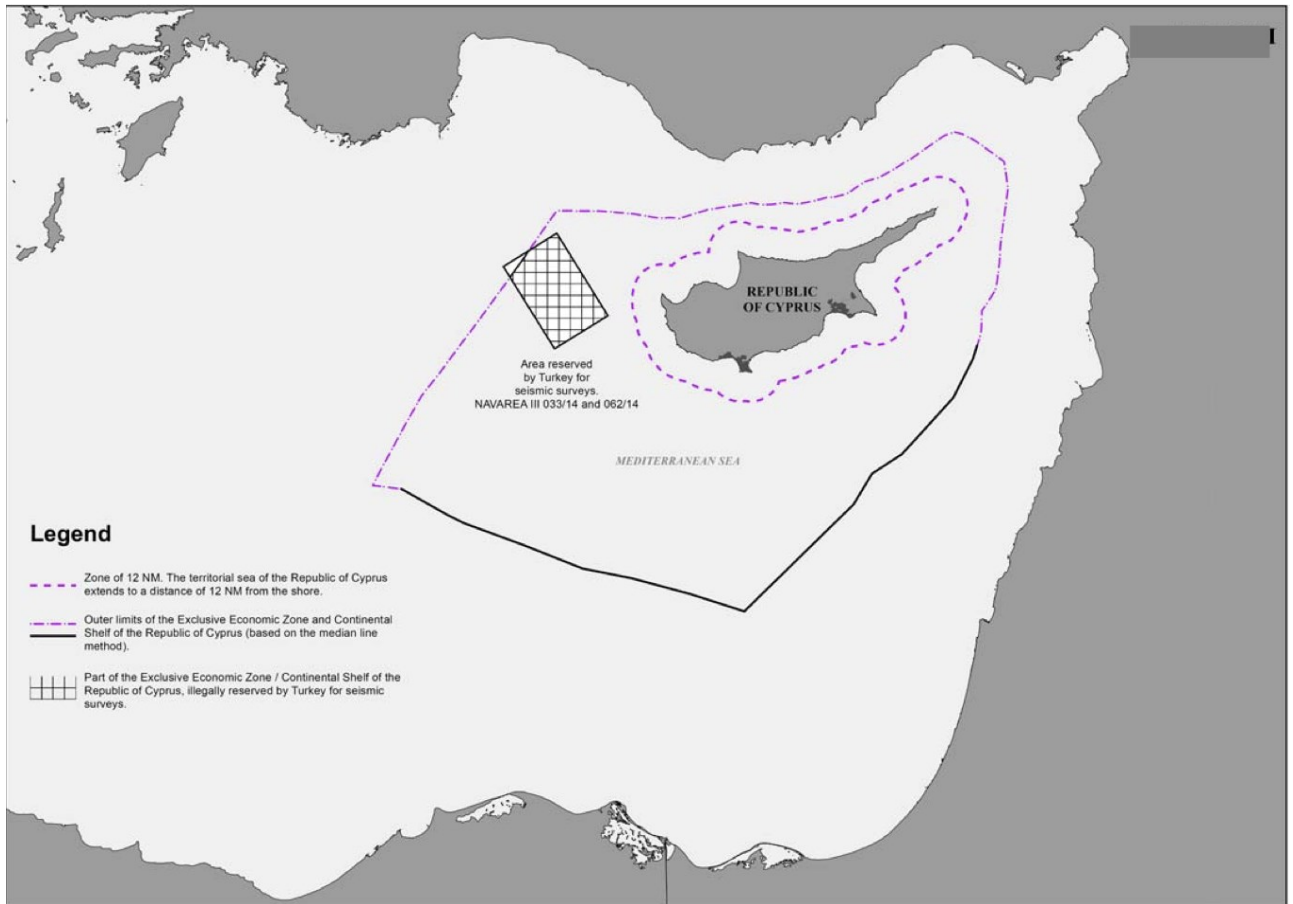
5.5. Zkoumaný případ č. 5

5.) Další zkoumaná událost se týká narušení teritoriálních vod, exkluzivní ekonomické zóny a kontinentálního šelfu Kyperské republiky. Konkrétně se jedná o seismický průzkum pro hledání zemního plynu vedený státním podnikem Turkish Petroleum Corporation (TPAO). V rámci této průzkumné operace se plavidlo Barbaros Hayreddin Pasa“ mělo pohybovat v časovém období mezi 12. prosincem 2013 a 14. lednem 2014 (Emiliou, 2014). viz. Obrázek 1

(Emiliou, 2014)

Po skončení zmíněné operace se Turecko rozhodlo si rezervovat území, které přiléhá do EEZ a kontinentálního šelfu Kypru, pro další seismické průzkumy. Tato další operace byla v časovém období od 27. ledna 2014 do 13. května 2014. viz. Obrázek 2 (Emiliou, 2014)

(Emiliou, 2014)

<p>Je zkoumaný jev z geografického hlediska uvnitř exkluzivní ekonomické zóny mezinárodně uznaného suverénního státu Kyperská republika?</p>	<p>1 = ANO</p> <p>Tento příklad je přímo uvnitř exkluzivní ekonomické zóny Kypru. Rezervace Turecka není v žádné blízkosti Severokyperské turecké republiky, v případě, využití argumentu udělených licencí.</p>
<p>Je ve zkoumaném případě přítomnost snahy o zisk zemního plynu, ať už ve formě průzkumu, výzkumu či extrakce.</p>	<p>1 = ANO</p> <p>Tento případ obsahuje tureckou snahu o zisk zemního plynu, konkrétně seismický průzkum po nových zdrojích zemního plynu</p>
<p>Zkoumaný případ zahrnuje chování Turecka v rozporu s mezinárodním právem a Úmluvou o Mořském právu (UNCLOS)</p>	<p>1 = ANO</p> <p>Tureckou v tomto případě porušuje UNCLOS v narušení práva Kyperské republiky na volnost průzkumu a extrakci přírodních zdrojů a kontrolu nad svým vlastním kontinentálním šelfem uvnitř vlastní EEZ Kypru.</p>
<p>Můžeme posoudit chování Turecka jako expanzivní vedení politiky, skrze narušování suverenity jiného státu, použití vojenských zdrojů nebo porušování smluv UNCLOS za účelem zisku zemního plynu či narušení zisku zemního plynu konkurenci.</p>	<p>1 = ANO</p> <p>I přestože Turecko informovalo dopředu o svých záměrech, co by ve výsledku nasvědčovalo odklon od expanzivní politiky na deeskalační, jedná se stále o území, které Turecku nepatří a nemá na něj legitimní právo. Z toho vyplývá, že Turecko se dopouští expanzivní politiky a narušuje suverenitu Kypru.</p>

V rámci těchto operací se Turecko dopustilo narušení suverenity Kyperské republiky a přilehlých teritoriálních vod. Tento fakt je přímé porušení článků 2 a 3 Úmluvy o mořském

právu.

Dále se jedná o porušení práva Kyperské republiky na volnost průzkumu a extrakci přírodních zdrojů mořského uvnitř jejich vlastní EEZ a kontinentálního šelfu. (článek 56 a 77 Úmluvy o mořském právu.)

Výsledek: I přestože se v tomto případě Turecko snaží „zarezervovat“ území, a to by mohlo nasvědčovat snaze o odklonu od expanzivní politiky, je důležité podotknout, že ani přes generování EEZ mezinárodně neuznané Severokyperské turecké republiky, nemá Turecko v žádném případě nárok si území rezervovat. Tímto činem se i přes ohlášení předem dopouští narušení suverenity Kypru a porušování článků UNCLOS, ve spojení se snahou o zisk zemního plynu, můžeme tento příklad označit za vhodný pro potvrzení stanoveného kauzálního vztahu.

5.6. Zkoumaný případ č. 6

6.) 17. prosince 2015 plavidlo tureckého námořnictva omezovalo pohyb lodi „MV Flying Enterprise“ plující pod vlajkou Kyperské republiky a licencované na provádění geofyzikálního výzkumu uvnitř EEZ Kypru. Na základě vyšetřování kyperskou policií se situace odehrála následovně:

- 17. prosince 2015 v 1130 UTC se loď „MV Flying Enterprise“ provádějící geofyzikální výzkum na souřadnicích 34°10'3"N/32°28'4"E obdržela výzvu od turecké válečné lodi (TCG Gediz), aby uvedla svoji identitu a povahu aktivit, které loď provádí.
- 1507 UTC na souřadnicích 34°09'5"N/32°16'7"E byla loď „MV Flying Enterprise“ vyzvána k ukončení všech aktivit a změnila kurz i rychlost z důvodu vstoupení do turecké námořní omezené oblasti (turkish maritime restricted area)
- Stejná výzva se odehrála i 1600 UTC, kdy výzkumná loď pokračovala ve svých určených aktivitách.
- Po celou dobu tohoto incidentu byla výzkumná loď pronásledována tureckou válečnou lodí, která si držela fixní vzdálenost 2,5 námořních mil (Emiliou, 2016).

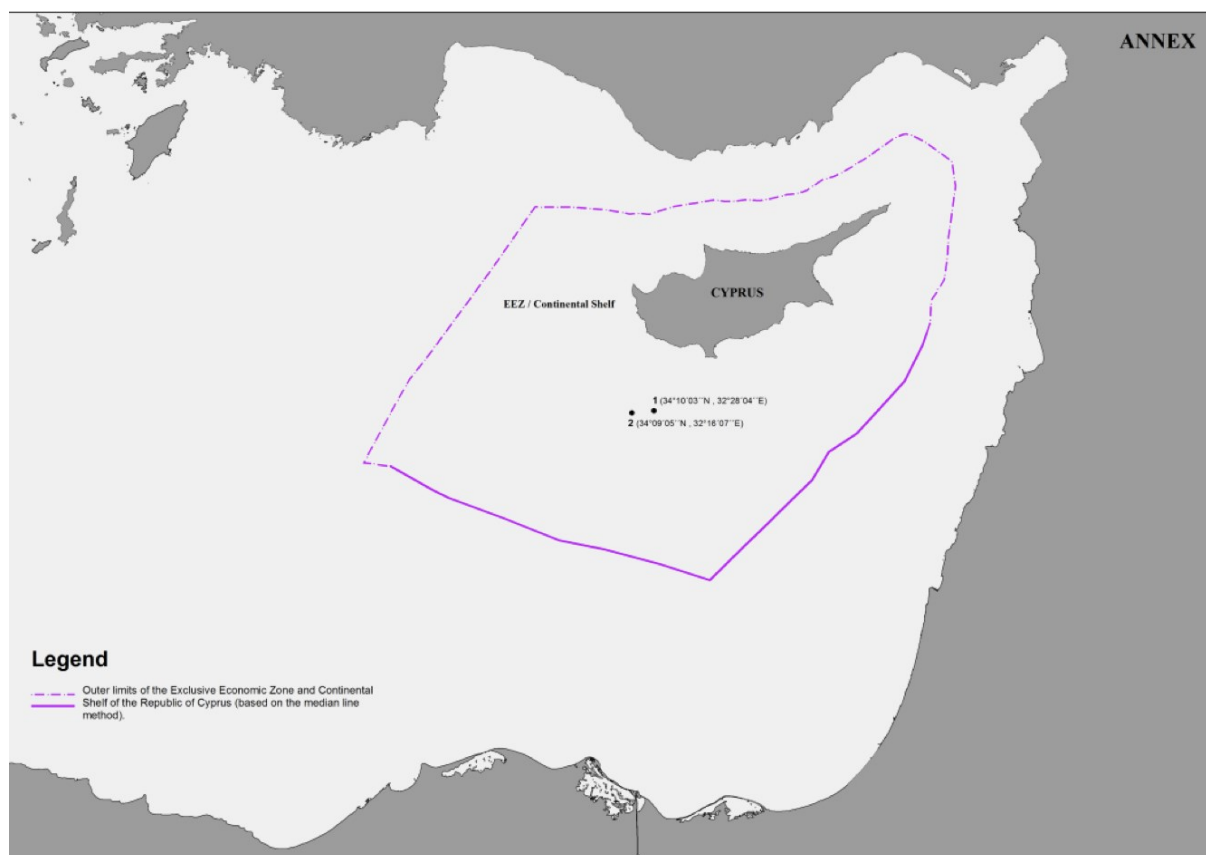
Po celou dobu tohoto incidentu se plavidlo plující pod kyperskou vlajkou „MV Flying Enterprise“ nacházelo uvnitř EEZ Kypru a Egypta. Důležité podotknout, že pozice uvnitř EEZ Egypta není problematická pro Kypr, vzhledem k uzavření bilaterální dohody mezi těmito dvěma státy o eliminaci vzájemných EEZ z roku 2003 (UN, 2003).

Úkol plavidla „MV Flying Enterprise“ bylo udělat průzkum pro budoucí pokládání podmořských kabelů. Turecko příkazováním tohoto plavidla se dopustilo porušení svobody plavby na mořích, porušení artiklů 56 a 77 Úmluvy o mořském právu. (článek 56 “Rights, jurisdiction and duties of the coastal State in the exclusive economic zone“) a (článek 77 “Rights of the coastal State over the continental shelf.) (United Nations, UNCLOS part V, 1994).

<p>Je zkoumaný jev z geografického hlediska uvnitř exkluzivní ekonomické zóny mezinárodně uznaného suverénního státu Kyperská republika?</p>	<p>1 = ANO</p> <p>Tento příklad se odehrává uvnitř EEZ Kypru. Můžeme vyloučit roli potenciálního argumentu na oblast neuznané Severokyperské turecké republiky.</p>
<p>Je ve zkoumaném případě přítomnost snahy o získání zemního plynu, ať už ve formě průzkumu, výzkumu či extrakce.</p>	<p>1 = ANO i 0 = NE</p> <p>V tomto případě není ve hlášení specificky uvedeno, že tato loď měla za úkol provádět průzkum po zemním plynu. Jednalo se o geofyzikální průzkum pro budoucí pokládání kabelů, není jasné, zdali pro energetický průmysl. Na druhou stranu není jasné, zdali turecká strana toto věděla a nesnažila se potlačit snahy cizích plavidel o získání kontroly nad územím s potenciálem pro získání zemního plynu. Z toho hlediska by se jednalo o chování motivované zemním plynem, ale ne pro vlastní extrakci, nýbrž o pokus zamezit získání konkurenci.</p>
<p>Zkoumaný případ zahrnuje chování Turecka v rozporu s mezinárodním právem a Úmluvou o Mořském právu (UNCLOS)</p>	<p>1 = ANO</p> <p>Turecko v této události opět porušuje UNCLOS z hlediska narušování EEZ jiného státu, narušování svobody pro provádění průzkumu a právo na pokládání podmořských kabelů uvnitř EEZ suverénního státu.</p>
<p>Můžeme posoudit chování Turecka jako expanzivní vedení politiky, skrze narušování suverenity jiného státu, použití vojenských zdrojů nebo porušování smluv UNCLOS za</p>	<p>1 = ANO</p> <p>Podíváme-li se na problematiku z optiky turecké snahy zastavit průzkumné plavidlo pomocí vojenských nástrojů a již zmíněné</p>

<p>účelem zisku zemního plynu či narušení zisku zemního plynu konkurenci.</p>	<p>porušování pravidel UNCLOS. Je logické, že daný manévr Turecko provádělo čistě s motivací pozastavit další snahy o posílení funkčnosti zisku a extrakci zemního plynu z kyperské strany.</p>
---	---

Výsledek: V tomto případě se Turecko dopouští narušení EEZ Kypru i s využitím vojenských plavidel. Na druhou stranu není fakticky jisté, zdali zastavená loď, která vedla průzkum pro pokládání podmořských kabelů, měla pomoci s vývojem energetického průmyslu. Avšak argument v tomto případě je takový, že Turecko neví operaci daného plavidla a narušování chodu plavidel uvnitř EEZ jiného státu je proti článkům UNCLOS, to je podle operacionalizované definice považováno za vedení expanzivní politiky. Tento případ je vhodný pro potvrzení kauzálního vztahu jen z určitého úhlu pohledu, ale explicitně zemní plyn v tomto případě nefiguruje, kromě faktu, že se celý případ odehrává v oblasti těžebních bloků pro zemní plyn. To vysvětluje vojenskou přítomnost tureckých plavidel.

(Emiliou, 2016)

5.7. Zkoumaný případ č. 7

7.) 26. ledna 2019 plavidlo „Barbaros Hayreddin Pasa“ vlastněno Tureckem vstoupilo do EEZ Kypru v doprovodu válečných lodí. Motivací bylo zahájit průzkum po zemním plynu. Tato operace byla nelegitimně předem ohlášena. I přestože ohlášení předem o svých záměrech může budít dojem, že jde o pokus deeskalační, a ne expanzivní politiky, je důležité brát v potaz, že si Turecko rezervuje oblast, na kterou nemá žádné právo, a to i v případě, že bude člověk přijímat argument Severokyperské turecké republiky a generování si nové EEZ, protože daná oblast se nachází jižně od pobřeží Kypru, kde údajná EEZ mezinárodně neuznaného státního celku určitě nemá možnost zasahovat.

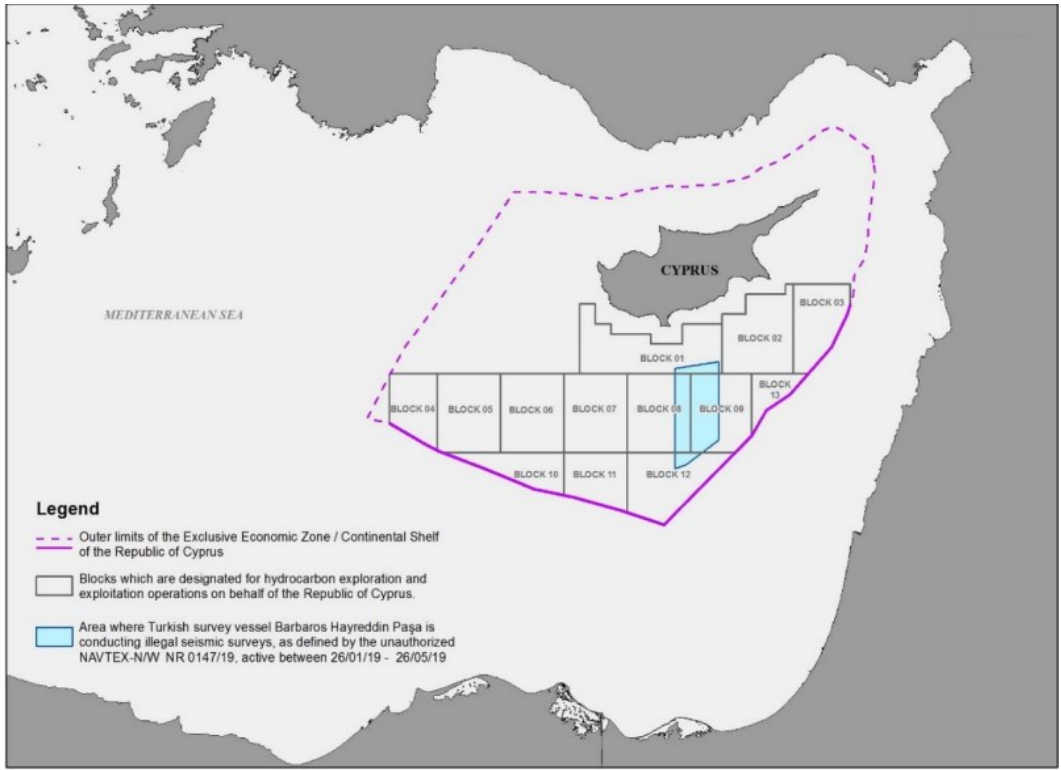
Turecká vláda si „zarezervovala“ dané území. Tato „rezervace“ byla vytvořena na časové období od 26. ledna 2019 do května 26. května 2019. Konkrétní území, ve kterém se průzkum měl odehrávat, je blok 1, 8, 9 a 12. Tyto bloky jsou určeny pro průzkum a extrakci zemního plynu výlučně pro Kyperskou republiku z důvodu umístění bloků uvnitř exkluzivní ekonomické zóny Kypru. V této době bloky 8 a 9 již byly určeny pro italskou firmu Eni a francouzskou firmu Total na započítání průzkumu po zdrojích zemního plynu (Korneliou, 2019).

Území, kde se turecká plavidla pohybovala viz. obrázek

Zkoumaný případ zahrnuje chování Turecka v rozporu s mezinárodním právem a Úmluvou o Mořském právu (UNCLOS)	1 = ANO V tomto případě se Turecko dopouští narušení EEZ jiného suverénního státu skrze „rezervování“ si části území.
Můžeme posoudit chování Turecka jako expanzivní vedení politiky, skrze narušování suverenity jiného státu, použití vojenských zdrojů nebo porušování smluv UNCLOS za účelem zisku zemního plynu či narušení zisku zemního plynu konkurenci.	1 = ANO Turecko se dopouští expanzivní politiky skrze porušování článků UNCLOS a využití vojenských plavidel pro podporu svých vlastních zájmu uvnitř suverénního prostoru jiné mezinárodně uznané země.

Je zkoumaný jev z geografického hlediska uvnitř exkluzivní ekonomické zóny mezinárodně uznaného suverénního státu Kyperská republika?	1 = ANO Tento příklad se odehrává uvnitř EEZ Kypru
Je ve zkoumaném případě přítomnost snahy o zisk zemního plynu, ať už ve formě průzkumu, výzkumu či extrakce.	1 = ANO Hlavní motivací tohoto incidentu bylo zahájení průzkumných operací po zemním plynu v blocích uvnitř EEZ Kypru.

Výsledek: Kategorie jsou potvrzené ve všech bodech. Turecko se dopouští expanzivní politiky z hlediska narušování EEZ Kypru s hlavní motivací průzkumu v těžebních oblastech. Tento případ je vhodný pro potvrzení kauzálního vztahu.

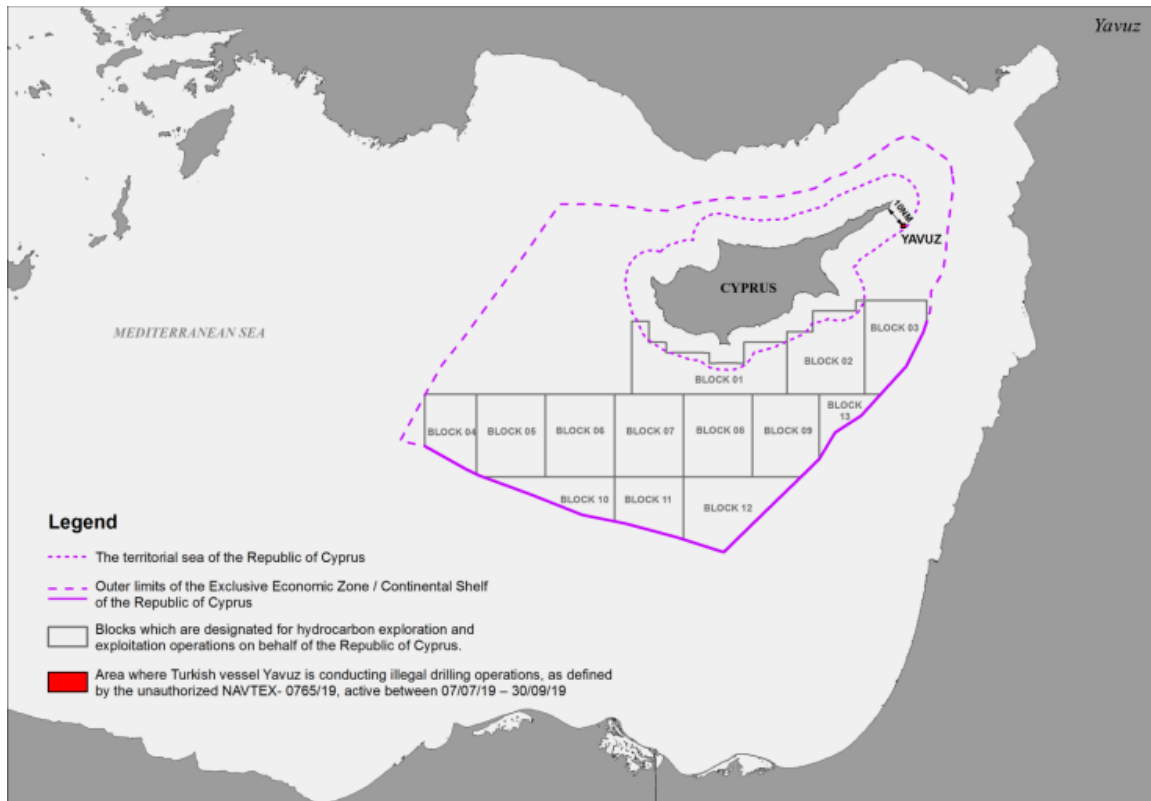
(Korneliou, 2019)

5.8. Zkoumaný případ č. 8

8.) 8. července 2019 loď pod vlastnictvím TPAO (Turkish Petroleum Company) „Yavuz“ vybavená soupravou pro extrakci zemního plynu v doprovodu válečných lodí byla nasazena na těžební operaci uvnitř teritoriálních vod Kypru (10 námořních mil od výběžku Karpas). Tato operace na extrakci zemního plynu byla naplánována do 30. září 2019. Nasazení plavidla „Yavuz“ do teritoriálních vod je porušení Úmluvy o mořském právu (Ioannou, 2019). Turecká strana proti argumentovala, že daná loď má potřebné licence, které obdržela od státu Severokyperské turecké republik, Tento stát je mezinárodně neuznaný, tudíž licence je nelegitimní (UN, Resolution 541. 1983). Pozice lodi „Yavuz“ viz. obrázek (Ioannou, 2019)

<p>Je zkoumaný jev z geografického hlediska uvnitř exkluzivní ekonomické zóny mezinárodně uznaného suverénního státu Kyperská republika?</p>	<p>1 = ANO</p> <p>Tento případ se odehrává uvnitř EEZ Kypru. Nejedná se o legitimní prezenci, protože již zmíněná Severokyperská turecká republika je mezinárodně neuznaný celek a z toho vyplývá, že nemůže generovat vlastní exkluzivní ekonomickou zónu.</p>
<p>Je ve zkoumaném případě přítomnost snahy o získání zemního plynu, ať už ve formě průzkumu, výzkumu či extrakce.</p>	<p>1 = ANO</p> <p>V tomto případě se jedná o snahu pro získání zemního plynu, jelikož Turecko nasazuje svoje plavidlo vybaveno soupravou pro extrakci zemního plynu.</p>
<p>Zkoumaný případ zahrnuje chování Turecka v rozporu s mezinárodním právem a Úmluvou o Mořském právu (UNCLOS)</p>	<p>1 = ANO</p> <p>Tento případ je opět narušení EEZ Kypru, protože generování vlastní exkluzivní ekonomické zóny Severokyperské turecké republiky je nelegitimní. Z toho vyplývá, že se jedná o narušení suverenity cizího státu, a to je porušení článků UNCLOS</p>
<p>Můžeme posoudit chování Turecka jako expanzivní vedení politiky, skrze narušování suverenity jiného státu, použití vojenských zdrojů nebo porušování smluv UNCLOS za účelem získání zemního plynu či narušení získání zemního plynu konkurenci.</p>	<p>1 = ANO</p> <p>Získání zemního plynu je hlavní motivací při porušování UNCLOS Tureckem a vedení expanzivní politiky i za pomoci použití vojenských zdrojů.</p>

Výsledek: Pomocí tohoto případu můžeme potvrdit kauzální vztah. Všechny stanovené kategorie jsou potvrzeny hodnotou 1. To znamená, že turecké expanzivní chování je motivováno ziskem zemního plynu.

(Ioannou, 2019)

5.9. Zkoumaný případ č. 9

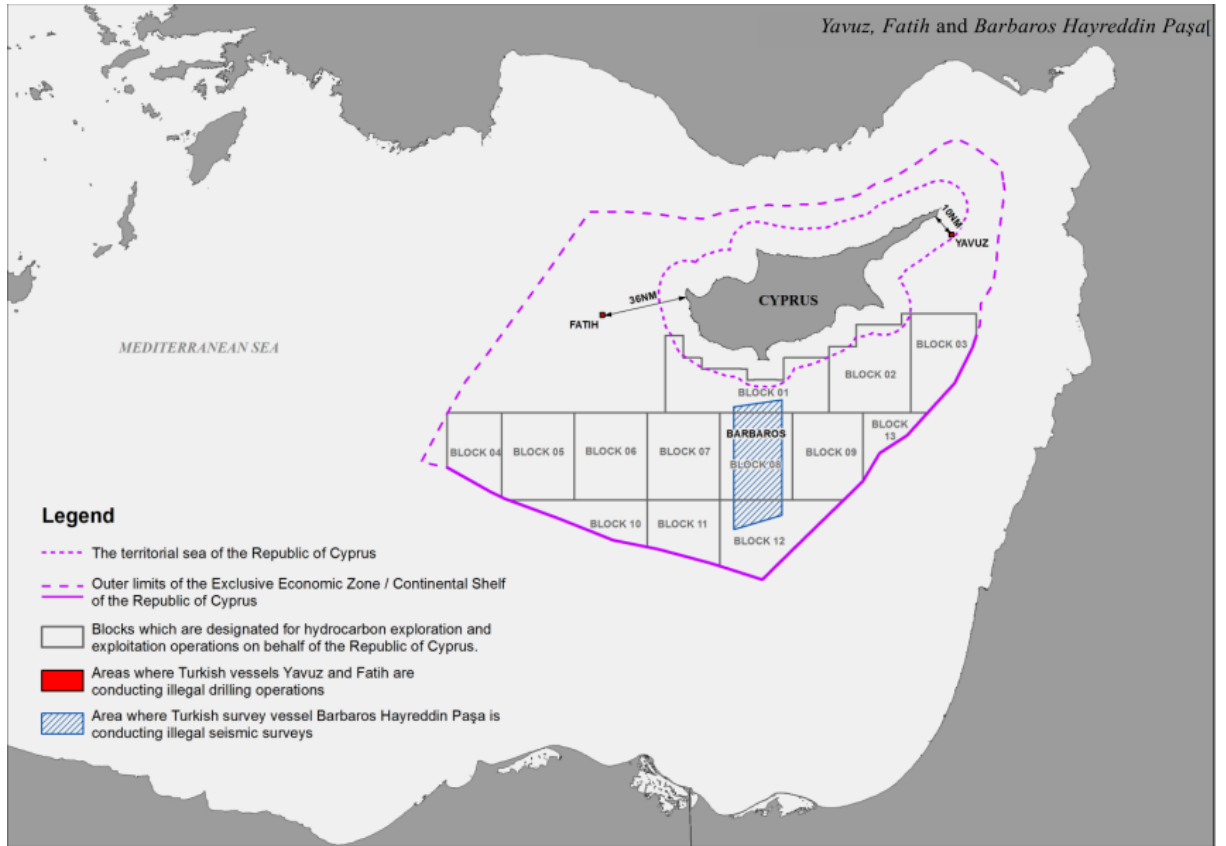
9.) 4. května 2019 se plavidlo pod vlastnictvím TPAO (Turkish Petroleum Company) „Fatih“ v doprovodu válečných lodí mělo započít těžební snahy o zisk zemního plynu uvnitř EEZ Kypru. Vzdálenost, kde se turecká plavidla měla pohybovat, byla 36 námořních mil od západního pobřeží Kypru a námořních mil od legitimního konce EEZ. Tato operace lodi „Fatih“ je porušení Úmluvy o mořském právu. Konkrétně se jedná o porušení článku 56 (1) (b) (i), dále článků 60 a 80. Neautorizované a nekontrolované těžební snahy Turecka způsobují nenávratné poškození mořského dna, znevažující suverenitu Kypru a mořského přírodního ekosystému (Ioannou, 2019).

Pohyb lodi „Fatih“ viz. obrázek

(článek 56 “Rights, jurisdiction and duties of the coastal State in the exclusive economic zone“) a (článek 80 „Artificial islands, installations and structures on the continental shelf“) (United Nations, UNCLOS part V, 1994).

<p>Je zkoumaný jev z geografického hlediska uvnitř exkluzivní ekonomické zóny mezinárodně uznaného suverénního státu Kyperská republika?</p>	<p>1 = ANO</p> <p>Dle dostupné mapy je jasně vidět, že tento incident a pohyb lodi „Fatih“ se nacházel uvnitř EEZ Kypru</p>
<p>Je ve zkoumaném případě přítomnost snahy o zisk zemního plynu, ať už ve formě průzkumu, výzkumu či extrakce.</p>	<p>1 = ANO</p> <p>Plavidlo „Fatih“ je vybaveno a určeno pro provádění hlubomořských vrtů. Tudiž slouží pro extrakci zemního plynu.</p>
<p>Zkoumaný případ zahrnuje chování Turecka v rozporu s mezinárodním právem a Úmluvou o Mořském právu (UNCLOS)</p>	<p>1 = ANO</p> <p>Tento případ zahrnuje chování Turecka v rozporu s mezinárodním právem a Úmluvou o mořském právu (UNCLOS). Narušování suverenity a EEZ jiného státu a poškozování mořského ekosystému na území Kypru.</p>
<p>Můžeme posoudit chování Turecka jako expanzivní vedení politiky, skrze narušování suverenity jiného státu, použití vojenských zdrojů nebo porušování smluv UNCLOS za účelem zisku zemního plynu či narušení zisku zemního plynu konkurenci.</p>	<p>1 = ANO</p> <p>Turecko můžeme označit v tomto případě za aktéra, který vede expanzivní politiku pro zisk zemního plynu s použitím vojenských zdrojů a narušování suverenity jiného státu.</p>

Výsledek: Kategorie pro potvrzení kauzálního vztahu můžeme potvrdit ve všech bodech, z toho vyplývá, že se Turecko dopouští expanzivní politiky kvůli snaze o zisk zemního plynu. Tento příklad je vhodný pro potvrzení kauzálního vztahu.

(Ioannou, 2019)

5.10. Zkoumaný případ č. 10

10) Oficiální dopis vlády Kypru adresovaný Generálnímu tajemníkovi OSN. Poslaný 13. října 2021.

Tento dopis popisuje událost z 3. října 2021. Dvě turecká válečná plavidla „Oruc Reis“ a „Bafra“ zabránily italskému průzkumnému plavidlu plující pod maltskou vlajkou „Nautical Geo“ v provádění průzkumu pro potenciální vedení potrubí projektu „Eastmed Pipeline Project“. Důležité zmínit, že průzkumné plavidlo bylo oficiálně autorizováno pro provádění těchto operací uvnitř EEZ Kypru. Plavidlo bylo nuceno opustit oblast pod výhrůžkou a vysvětlením, že dané území spadá pod tureckou námořní oblast. Avšak území se nachází jihozápadně od Kypru, tudíž daná oblast se nedá ani považovat za území uvnitř EEZ mezinárodně neuznaného státu Severokyperská turecká republika.

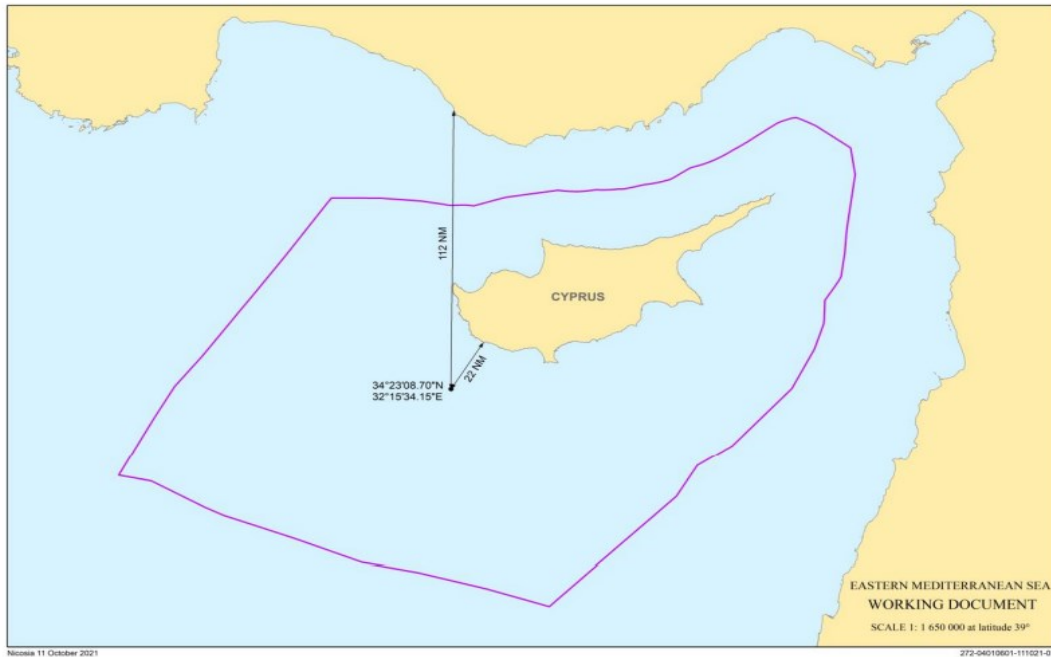
Podstatný kontext k tomuto incidentu je i samotný „Eastmed Pipeline Project“. Tento projekt má vytvořit nové vedení potrubí pro export zemního plynu z oblastí jižního Středozemního moře a nalezišť Izraele, Egypta a Kypru do Evropské Unie. Tento projekt má značnou ekonomickou důležitost a budoucnost pro evropskou energetiku. Turecko je z tohoto projektu vynecháno, a to je motivací pro snahu o zpomalení realizace takového projektu (Hadjichrysanthou, 2021).

<p>Je zkoumaný jev z geografického hlediska uvnitř exkluzivní ekonomické zóny mezinárodně uznaného suverénního státu Kyperská republika?</p>	<p>1 = ANO</p> <p>Dle přiložené mapy je jasné, že se daný případ nachází v EEZ Kypru, avšak velmi daleko od mezinárodně neuznané Severokyperské turecké republiky. Můžeme vyloučit argument pro udělení licencí garantující aktivity v dané oblasti.</p>
<p>Je ve zkoumaném případě přítomnost snahy o zisk zemního plynu, ať už ve formě průzkumu, výzkumu či extrakce.</p>	<p>1 = ANO</p> <p>Průzkumné plavidlo v tomto případě vedlo průzkum pro vedení potrubí pro „Eastmed Pipeline Project“.</p>
<p>Zkoumaný případ zahrnuje chování Turecka v rozporu s mezinárodním právem a Úmluvou o Mořském právu (UNCLOS)</p>	<p>1 = ANO</p> <p>Turecko porušuje UNCLOS z hlediska narušování EEZ jiného státu a narušování volné plavby lodím s povolením a licencí od suverénního státu dané zóny.</p>
<p>Můžeme posoudit chování Turecka jako expanzivní vedení politiky, skrze narušování suverenity jiného státu, použití vojenských zdrojů nebo porušování smluv UNCLOS za účelem zisku zemního plynu či narušení zisku zemního plynu konkurenci.</p>	<p>1 = ANO</p> <p>Chování Turecka můžeme označit za expanzivní chování, z hlediska narušování suverenity jiného státu, použití vojenských zdrojů. To všechno s motivací pozastavit rozvoj energetického projektu pro utilizaci zemního plynu konkurence.</p>

Výsledek: Tento případ je vhodný pro potvrzení kauzálního vztahu. Z důvodu potvrzení všech stanovených kategorií. Důležité podotknout, že Turecko se nedopouštělo svého vlastního

průzkumu po zemním plynu, avšak dle operacionalizované definice i zabraňování jiným aktérům získání zemního plynu se dá označit za expanzivní chování motivované zemním plynem, ale z hlediska zpomalení konkurence a udržení konkurenceschopnosti.

Annex to the letter dated 13 October 2021 from the Permanent Representative of Cyprus to the United Nations addressed to the Secretary-General

(Hadjichrysanthou, 2021)

5.11. Výsledek zkoumání daných případů

Na základě stanovených hypotéz a binárního hodnocení vytvořených kategorií pro potvrzení kauzálního vztahu. Můžeme určit, že dané případy nám ukazují propojení mezi snahou o získání zemního plynu a tureckým vedením expanzivní politiky vně exkluzivní ekonomické zóny Kypru. Z toho vyplývá, že na základě kvalitativní analýzy můžeme prohlásit H_0 jako hypotézu nejlépe popisující výzkumnou otázku. Jinými slovy zemní plyn je hlavní proměnnou pro popsání fenoménu tureckého vedení expanzivní politiky v EEZ Kypru. V rámci tohoto potvrzení hypotézy můžeme vytvořit kontrafaktuální tvrzení: Bez existence zemního plynu ve Středozemním moři by Turecko nevedlo expanzivní politiku v exkluzivní ekonomické zóně Kypru.

6. Závěr

Hlavním účelem této práce bylo potvrdit kauzální vztah mezi expanzivní politikou vedenou Tureckem a snahou o zisk zemního plynu se zaměřením na oblast exkluzivní ekonomické zóny Kypru. Dále uvést deskriptivně relevantní informace o fungování Úmluvy o mořském právu, Turecko-kyperských vztazích a vývoje přítomnosti zemního plynu v oblasti Středozemního moře. Všechny tyto zmíněné části této práce, měly přinést čtenáři ucelený zdroj informací pro pochopení poměrně komplexní politické situace ve východní části Středozemního moře. I přes důležitost informací z pohledu obsahové stránky, hlavním úkolem práce je upozornit na existující vztah mezi chováním státu a vedení surovinové politiky. Tento koncept je relevantní pro obor politologie a mezinárodních vztahů, protože tato práce podává data o tom, jak takové chování státu se může projevovat. Z mého pohledu jsou nerostné suroviny jako proměnná v ovlivňování rozhodovacích procesů států podstatnou a pozorovatelnou veličinou. I přestože se tato práce nepokouší o převedení tureckého příkladu na zobecnitelný případ, je důležité podotknout, že z kvalitativního zkoumání může tato práce pomoci jako inspirace pro potenciální se zaměřením na aspekty surovinové politiky v jiných konfliktech a sporech kdekoliv na Zemi.

Zkoumaný kauzální vztah a určené hypotézy se zpracovávaly pomocí kvalitativní analýzy zvolených případů s využitím binárního hodnocení stanovených kategorií. Kategorie jsou určené následovně:

1) Je zkoumaný jev z geografického hlediska uvnitř exkluzivní ekonomické zóny mezinárodně uznaného suverénního státu Kyperská republika? 1/0.

Tato kategorie určuje geografické hranice zkoumání. Z důvodu zaměření této práce na exkluzivní ekonomickou zónu Kypru je potřeba uvést tuto kategorii, protože filtruje události, kterých se Turecko mohlo dopouštět mimo stanovenou oblast. Jinými slovy tato kategorie určuje konkrétnost výseče zkoumání a zabraňuje vstupu irelevantních dat.

2) Je ve zkoumaném případě přítomnost snahy o zisk zemního plynu, ať už ve formě průzkumu, výzkumu či extrakce. 1/0

Druhá kategorie určuje hlavní téma této práce, a tím je samotná přítomnost zemního plynu ve zkoumané události. V této kategorii bych rád podotkl stejnou věc jako v metodologii, přítomnost zemního plynu z hlediska snahy o zisk je v této práci určena jako průzkum, výzkum

či extrakce, avšak je důležité nezapomenout, že snaha o znemožnění těchto vyjmenovaných aktivit se nedá považovat za samotnou snahu o zisk zemního plynu, ale zároveň platí, že skrze znemožnění zisku konkurenci a udržení své konkurenceschopnosti můžeme označit za expanzivní chování motivované zemním plynem.

3) Zkoumaný případ zahrnuje chování Turecka v rozporu s mezinárodním právem a Úmluvou o Mořském právu (UNCLOS) 1/0

V pořadí třetí kategorie využívá ve svém posuzování stěžejní aspekt pro tuto práci. Tento aspekt je Úmluva o mořském právu (UNCLOS), který jak je již zmíněno v práci, je kodifikovaný právní rámec pro určení pravidel chování států v mořích a oceánech. Tento dokument je pro tuto práci důležitý, protože umožňuje určovat jaké chování už je za hranicemi mezinárodního práva a jaké chování je legitimní. Podstatná věc v této kategorii je realita toho, že Turecko samotné není signatářem této smlouvy. I přestože stát není signatářem neznamená to, že je zbaven odpovědnosti, protože stále je si dobře vědom, jaká pravidla jsou dodržována v mezinárodním společenství. Nehledě na fakt, že i v situaci, kdy Turecko odmítá UNCLOS, tak stále využívá jejich pravidel pro nárokování si svojí exkluzivní ekonomické zóny v Černém moři a také argumentuje, že mezinárodně neuznaný stát Severokyperská turecká republika má nárok na svojí exkluzivní ekonomickou zónu.

V poslední řadě je důležité zmínit, že aplikování článků UNCLOS do hodnotící kategorie je založeno na optice vnímání Úmluvy jako takové. Pro tuto práci je tato rozsáhlá mezinárodní smlouva brána jako exaktní rámec pravidel, kdy porušování těchto pravidel můžeme označit za vedení expanzivní politiky, protože se v těchto případech jedná o porušení článků a narušování suverenity.

4) Můžeme posoudit chování Turecka jako expanzivní vedení politiky, skrze narušování suverenity jiného státu, použití vojenských zdrojů nebo porušování smluv UNCLOS za účelem zisku zemního plynu či narušení zisku zemního plynu konkurenci.1/0

Poslední kategorie je syntéza předchozích kategorií, abychom mohli určit, že dané chování ve zkoumaném případě spolu souvisí. Tato kategorie nemůže být potvrzena, pokud neobsahuje porušování článků UNCLOS či využití vojenských zdrojů a narušování suverenity jiného státu pro snahu o zisk anebo znemožnění zisku konkurenci ze strany Turecka. Dle operacionalizovaných proměnných je toto vyjmenované chování v souladu s definicí expanzivní politiky.

Dle výsledků pomocí zmíněných kategorií je z deseti kvalitativně zkoumaných případů devět prokazatelně potvrzující stanovenou hypotézu H_0 , H_0 – Snaha o zisk zemního plynu je hlavním

faktorem při analýze chování Turecka z hlediska vedení expanzivní politiky ve Středozemním moři. Tato hypotéza určuje, že bez přítomnosti zemního plynu není expanzivní chování turecké strany. Expanzivní chování Turecka je přímo tvořené snahou o zisk zemního plynu.

Poslední případ potvrzuje expanzivní chování Turecka a narušování suverenity jiného státu, ale není explicitně prokazatelné, že se jedná o akt motivovaný zemním plynem. Z toho hlediska můžeme určit potvrzení kauzálního vztahu na 90 % z 10 vybraných událostí, které se odehrály v EEZ Kypru s účastí Turecka. Pokud se vrátíme k původní výzkumné otázce: Zdali přítomnost zemního plynu ovlivňuje Tureckou expanzivní politiku ve Středozemním moři se zaměřením na exkluzivní ekonomickou zónu Kypru.

Můžeme na tuto výzkumnou otázku odpovědět za pomoci potvrzené hypotézy. Přítomnost zemního plynu ovlivňuje tureckou expanzivní politiku ve Středozemním moři se zaměřením na EEZ Kypru.

Je důležité podotknout, že výsledek zkoumání je platný jenom na tuto úzkou stanovenou výšeč zaměření. Dále také na přísnošti a legitimitě stanovených kategorií a výběru vzorku dat. Jediný další alternativní způsob zkoumání, který bych mohl navrhnout je, komparativní analýza turecké expanzivní politiky před objevením zemního plynu v oblasti EEZ Kypru a po objevení zemního plynu a nahlédnout do jaké míry je chování Turecka ovlivněno existencí zemního plynu.

Když tato práce potvrdila vztah mezi tureckým chováním a snahou o zisk zemního plynu, jaký je další vývoj či predikce budoucnosti tureckého chování vůči Kypru. Během zpracování této práce jsem našel informace o tomto vývoji. Jak jsem již v této práci zmínil, Turecko vlastní část Černého moře díky nárokování (a uznání tohoto nároku ze strany ostatních aktérů?) EEZ. Po četných neúspěšných pokusech na objevení svého vlastního naleziště zemního plynu ve Středozemním moři a četné kritiky mezinárodního společenství, které upozorňovalo na nelegitimní turecké praktiky, se Turecko rozhodlo pro vedení své snahy právě v Černém moři. Naštěstí pro Turecko se v této oblasti objevilo značné naleziště zemního plynu. Z toho vyplývá, že turecká expanzivní politika v oblasti EEZ Kypru by měla dojít k deeskalaci, aspoň z hlediska chování motivované zemním plynem. Tento vývoj nepřímo potvrzuje výsledek této práce, protože pokud můžeme pozorovat deeskalaci expanzivního chování Turecka v EEZ Kypru, tak můžeme deduktivně vyvodit, že jelikož Turecko získává zemní plyn jinde a nechová se expanzivně, tak tento vztah je skutečně existující, ale místo stanovené definice kauzálního vztahu X způsobuje Y, můžeme použít absence X způsobuje absenci Y. Neboli kauzální vztah je existující, avšak pozorujeme výsledek v absenci ne existenci.

7. ZDROJE:

Primární zdroje

Background Note on Aegean Dispute. *Republic of Turkiye, Ministry of Foreign Affairs* [online]. c2022 [cit. 2024-04-23]. Dostupné z: <https://www.mfa.gov.tr/background-note-on-aegean-dispute.en.mfa>

Cyprus. *Oceans and Law of the Sea, United Nations, Divison For Ocean Affairs And the Law of the Sea* [online]. c2024 [cit. 2024-04-21]. Dostupné z: <https://www.un.org/depts/los/LEGISLATIONANDTREATIES/STATEFILES/CYP.htm>

EMILIOU, Nicholas.

[HTTPS://DOCUMENTS.UN.ORG/DOC/UNDOC/GEN/N14/238/34/PDF/N1423834.PDF?TOKEN=STXSIU3ROSDSPHI9SE&FE=TRUE](https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n14/238/34/pdf/n1423834.pdf?token=StxsiU3RosdSphi9sE&fe=true). Letter dated 13 February 2014 from the Permanent Representative of Cyprus to the United Nations addressed to the Secretary-General. *United Nations - General Assembly* [online]. 2014 [cit. 2024-04-21]. Dostupné z: <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n14/238/34/pdf/n1423834.pdf?token=StxsiU3RosdSphi9sE&fe=true>

EMILIOU, Nicholas. Letter dated 12 November 2013 from the Permanent Representative of Cyprus to the United Nations addressed to the Secretary-General. *United Nations - General Assembly, Security Council* [online]. 2013 [cit. 2024-04-21]. Dostupné z: <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n13/563/65/pdf/n1356365.pdf?token=T2ypSY7mhieXk4mBI2&fe=true>

EMILIOU, Nicholas. Letter dated 29 October 2013 from the Permanent Representative of Cyprus to the United Nations addressed to the Secretary-General. *United Nations - General Assembly, Security Council* [online]. 2013 [cit. 2024-04-21]. Dostupné z: <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n13/536/39/pdf/n1353639.pdf?token=PssRt2opXdFIFDJDtH&fe=true>

EMILIOU, Nicholas. 13-59590 (E) Letter dated 5 December 2013 from the Permanent Representative of Cyprus to the United Nations addressed to the Secretary-General. *United Nations, General Assembly, Security Council* [online]. 2013 [cit. 2024-04-23]. Dostupné z: <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n13/595/90/pdf/n1359590.pdf?token=YCtLmx382hBWNbBh52&fe=true>

EMILIOU, Nicholas. Letter dated 17 October 2013 from the Permanent Representative of Cyprus to the United Nations addressed to the Secretary-General. *United Nations - General Assembly, Security Council* [online]. 2013 [cit. 2024-04-21]. Dostupné z: <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n13/522/37/pdf/n1352237.pdf?token=cp9TCkFpXoCIQatlhc&fe=true>

EMILIOU, Nicholas. Letter dated 15 June 2012 from the Permanent Representative of Cyprus to the United Nations addressed to the Secretary-General. *United Nations - General Assembly* [online]. 2012 [cit. 2024-04-21]. Dostupné z: <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n12/382/25/pdf/n1238225.pdf?token=9UdjMgSSGuG8Cpjydo&fe=true>

EMILIOU, Nicholas. Letter dated 29 February 2016 from the Permanent Representative of Cyprus to the United Nations addressed to the Secretary-General. *United Nations - General Assembly, Security Council* [online]. 2016 [cit. 2024-04-21]. Dostupné z: <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n16/056/71/pdf/n1605671.pdf?token=qz4n5IX9WBcaQa4GWy&fe=true>

EVROPSKÝ PARLAMENT. Mezinárodní vztahy v oblasti rybolovu. POPESCU, Irina. *Fakta a čísla o Evropské unii* [online]. 2023 [cit. 2024-04-21]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/119/mezinarodni-vztahy-v-oblasti-rybolovu>

HADJICHRYSANTHOU, Andreas. Letter dated 13 October 2021 from the Permanent Representative of Cyprus to the United Nations addressed to the Secretary-General. *United Nations - General Assembly, Security Council*

[online]. 2021 [cit. 2024-04-21]. Dostupné z:
<https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n21/289/93/pdf/n2128993.pdf?token=teDsH0wTizlXqQeIgP&fe=true>

Historical Background. *Republic of Cyprus, Ministry of Foreign Affairs* [online]. c2024 [cit. 2024-04-21]. Dostupné z: <https://mfa.gov.cy/historical-background.html>

IOANNOU, Polly. Letter dated 11 July 2019 from the Chargé d'affaires a.i. of the Permanent Mission of Cyprus to the United Nations addressed to the Secretary-General. *United Nations - General Assembly, Security Council* [online]. 2019 [cit. 2024-04-21]. Dostupné z:
<https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n19/215/89/pdf/n1921589.pdf?token=GYGL7mNE9rFzxcZdhf&fe=true>

KEFALOGIANNIS, Manolis. EUROPEAN PARLIAMENT. Total disregard for the principles of international law on the part of Turkey and direct threat to the sovereign rights of Greece and Cyprus. *European Parliament* [online]. 2019 [cit. 2024-04-21]. Dostupné z: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/E-9-2019-004174_EN.html

KORNELIOU, Kornelios. Letter dated 19 February 2019 from the Permanent Representative of Cyprus to the United Nations addressed to the Secretary-General. *United Nations - General Assembly, Security Council* [online]. 2019 [cit. 2024-04-21]. Dostupné z:
<https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n19/049/67/pdf/n1904967.pdf?token=2QcEJu10Pddw8CT1Rs&fe=true>

Law of the Sea Bulletin No. 81. 2014.[online]. [cit. 2024-04-21]. Dostupné z:
https://treaties.un.org/pages/ViewDetailsIII.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=XXI-6&chapter=21&Temp=mtdsg3&clang=_en

LE BILLON, Philippe. *Wars of Plunder: Conflicts, Profits and the Politics of Resources*. 13th edition. Columbia University Press, 2012. ISBN 9780199327546.

Memorandum of Understanding Between The Government of National Accord-State of Libya On Delimitation Of The Maritime Jurisdiction Areas In The Mediterranean. In: . 2019.

Marine Gazetteer Placedetails. *Flanders Marine Institute* [online]. c2024 [cit. 2024-04-21]. Dostupné z:
<https://www.marineregions.org/gazetteer.php?p=details&id=5697>

Resolution 541(1983) / adopted by the Security Council at its 2500th meeting, on 18 November 1983. *United Nations - Digital Library* [online]. 1983 [cit. 2024-04-21]. Dostupné z:
<https://digitallibrary.un.org/record/58970?v=pdf>

Statement of the EU Foreign Ministers on the situation in the Eastern Mediterranean. *European Council, Council of the European Union* [online]. 2020 [cit. 2024-04-21]. Dostupné z:
<https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2020/05/15/statement-of-the-eu-foreign-ministers-on-the-situation-in-the-eastern-mediterranean/>

TURKISH MILITARY INVASION AND OCCUPATION. *Republic of Cyprus, Ministry of Foreign Affairs* [online]. c2024 [cit. 2024-04-21]. Dostupné z: <https://mfa.gov.cy/turkish-military-invasion-and-occupation.html>

UNITED NATIONS. Third United Nations Conference on the Law of the Sea. *Diplomatic Conferences - Codification Division Publications* [online]. c2024 [cit. 2024-04-21]. Dostupné z:
https://legal.un.org/diplomaticconferences/1973_los/

UNITED NATIONS - Cyprus, Legislation and Treaties. *United Nations - Oceans and Law of the Sea* [online]. c2024 [cit. 2024-04-26]. Dostupné z:
<https://www.un.org/depts/los/LEGISLATIONANDTREATIES/STATEFILES/CYP.htm>

UNITED NATIONS. 6 . United Nations Convention on the Law of the Sea Montego Bay, 10 December 1982. *United Nations Treaty Collection* [online]. 1982 [cit. 2024-04-21]. Dostupné z:
https://treaties.un.org/pages/ViewDetailsIII.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=XXI-6&chapter=21&Temp=mtdsg3&clang=_en

UNITED NATIONS. United Nations Convention on the Law of the Sea of 10 December 1982 Overview and full text. *Oceans and Law of the Sea, United Nations* [online]. c2018 [cit. 2024-04-21]. Dostupné z: https://www.un.org/depts/los/convention_agreements/convention_overview_convention.htm

UNCLOS - PART V - Exclusive Economic Zone. *United Nations Convention on the Law of the Sea* [online]. 1994 [cit. 2024-04-26]. Dostupné z: https://www.un.org/depts/los/convention_agreements/texts/unclos/part5.htm

Sekundární zdroje

BACONI, Tareq. Pipelines and Pipedreams: How the EU can support a regional gas hub in the Eastern Mediterranean. *European Council on Foreign Relations* [online]. 2017 [cit. 2024-04-21]. Dostupné z: https://ecfr.eu/publication/pipelines_and_pipedreams_how_the_eu_can_support_a_regional_gas_hub_in_7276/

DUPUY, Arnold. A new Black Sea natural gas project could be a game changer for the region—and a challenge for Putin. *Atlantic Council* [online]. 2023 [cit. 2024-04-21]. Dostupné z: <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/turkeysource/a-new-black-sea-natural-gas-project-could-be-a-game-changer-for-the-region-and-a-challenge-for-putin/>

EastMed-Poseidon project. *Edison* [online]. c2017 [cit. 2024-04-21]. Dostupné z: <https://www.edison.it/en/eastmed-poseidon-project>

LO, Chris. Timeline: game-changing gas discoveries in the eastern Mediterranean. *Offshore Technology* [online]. 2020 [cit. 2024-04-21]. Dostupné z: <https://www.offshore-technology.com/features/timeline-game-changing-gas-discoveries-eastern-mediterranean/>

Maritime boundaries between Greece and Libya. *International Institute For Law Of The Sea Studies* [online]. 2021 [cit. 2024-04-21]. Dostupné z: <https://iilss.net/maritime-boundaries-between-greece-and-libya/>

Memorandum of Understanding Between The Government of National Accord-State of Libya On Delimitation Of The Maritime Jurisdiction Areas In The Mediterranean. In: . 2019.

PAPADAKIS, Konstatunos. The Greece-Turkey dispute in the Aegean and the ICJ sea border delimitation case of Ukraine-Romania: similarities and differences in a comparative perspective. *European Quarterly of Political Attitudes and Mentalities* [online]. 2018, **2018**(3), str. 36-46 [cit. 2024-04-21]. ISSN 2285-4916. Dostupné z: <https://www.ssoar.info/ssoar/handle/document/58357?locale-attribute=en>

ROXANA, Andrei. The Cyprus Issue and Natural Gas in the Eastern Mediterranean. *Geopolitical Monitor* [online]. 2019 [cit. 2024-04-21]. Dostupné z: <https://www.geopoliticalmonitor.com/the-cyprus-issue-and-natural-gas-in-the-eastern-mediterranean/>

The position of the Government of the Republic of Cyprus regarding its sovereign rights for the exploration and exploitation of hydrocarbons in its Exclusive Economic Zone. In: .

Turkey energy minister to visit Israel next month for gas talks, NTV reports. *Reuters* [online]. 2023 [cit. 2024-04-22]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/business/energy/turkey-energy-minister-visit-israel-next-month-gas-talks-ntv-2023-10-05/>

Turkey's gas exploration off Cyprus raises tensions. *Reuters* [online]. 2019 [cit. 2024-04-21]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-cyprus-turkey-ship-timeline-idUSKBN1WT20L/>

